24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6657 | 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1907 | ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ | 6 ԶԻԼԳԱՏԷ 1325 | 11 Décembre 1907 | 24me année № 6657

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղ.ռ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 փարա

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قرەكين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՔԻՉ ՄԸ ՀԱՒԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

Թուխսի յատկանալիք հաւկիթները ինչպէս ընտրել. — Թարմ հաւկիթը ճանչնալու միջոցները. — Թուխսի մեքենաներէն ելած վառեակները ինչպէս կը մեծցնեն. — Արուեստական մայրեր. — Վառեակներուն տրուելիք կերերը. — Պզտիկ մէջ վարպետ Թուրք հաւաբոյծ մը. — Փոքր Թղթակցութիւն.

Թուխսի մեքենաներու միջոցաւ կատարուած արուեստական բուծման առաւելութիւնները պարզեցինք անցեալ անգամ, այսօր ալ, այդ մեքենաներէն ելած վառեակները մեծցնելու համար ի գործ դրուած եղանակաց վրայ պիտի խօսինք, բայց նախապէս երկու խօսք ալ նուիրենք այն հաւկիթներուն զորս կ'ուզենք յատկացնել Թուխսի։

Առանց խտրութեան, ամէն հաւկիթ Թուխսի յատկացնելը աղէկ չէ. շատ կարճ և կամ շատ բարակ կեղեւ ունեցող հաւկիթները մէկ կողմ ձգելու է. վառեակները շատ կարճ կեղեւ ունեցող հաւկիթները չեն կրնար ծակել. հետեւաբար մէջը կը մեռնին և կը խեղդուին. շատ նուրբ կեղեւ ունեցողներն ալ յարմար չեն Թուխսի, որովհետեւ անոնց մէջի սպիտակն (եումուրթանըն աքը, albumine) ջուրը շատով կը շոգիանայ, սպիտը կը չորնայ, որով վառեակներն ալ չեն կրնար պէտք եղածին պէս զարգանալ և սնունդ առնել այդ չորցած սպիտին մէջ։ Կան հաւեր որ անոնց հաւկիթներէն վառեակ առնալը հազուադէպ է. անոնց մէջը գտնուած սերմը հազիւ թէ կը սկսի զարգանալ և ահա կը փճանայ մէկ քանի օրէն. ինչ են արդեօք ասոր պատճառները, նախ՝ ծեր և տկար աքաղաղներու շնորհները վայելող հաւերուն հաւկիթները այդ կարգէն են. փետրափոխութեան (թիւյ տէօքիւմիւ, mue) ենթարկուած աքաղաղներն ալ լաւ չեն կրնար կատարել իրենց առնական պարտականութիւնները, որով հաւկիթներն ալ շատ տկար կերպով կը բեղմնաւորին. անկատար սնունդ ստացած և կամ պառաւնալու և պէտք եղածին չափ կանանց ունենալու առիթ չունեցող հաւերուն հաւկիթներն ալ մեծ բան մը չեն արժեր։

Զափազանց խոշոր հաւկիթները զատելն ալ մեծ խելացութիւն մը չէ. անոնց մէջ, շատ անգամ, երկու դեղնուց կը գտնուի. հետեւաբար զոյգ վառեակ կը գոյանայ. առանց կատարելապէս զարգանալու, կէս ճամբան դիւրաւ կը խեղդուին շատ անգամ. փորձը ցոյց տուած է որ փոքր հաւկիթներէն մեծ վառեակներ դուրս կրնան գալ. հետեւաբար միջին խոշորութիւն ունեցող հաւկիթները ամէնէն յարմարներն են, թարմ ըլլալու պայմանաւ. միայն թէ՝ թարմութեան մասին ալ շատ չափազանցելը վնասակար է. 24 ժամէն աւելի թարմութիւն ունեցող հաւկիթներն ալ մեծ արժէք մը չունին Թուխսի համար. ամառուան մէջ այդքան թարմ հաւկիթները Թուխսի չը դրած, գիշերային զով օդին ձգելու է անպատճառ։

Հաւկիթները իրենց այժմ կրնան պահել մինչեւ 35—40 օր, երբեմն աւելի իսկ, պայմանաւ որ պահած տեղերնին զերծ ըլլայ, ամառը խոնաւութենէ և ջերմութենէ, ձմեռն ալ սառելու վախէն. միայն թէ պէտք չէ մոռնալ որ հինցած հաւկիթները միշտ տկար և փափուկ վառեակներ կ'արտադրեն։

Հաւկիթին թարմը ճանչնալը դժուարին չէ. անոր մէջ պարապ մաս մը կայ, որ օդի սենեակ կը կոչուի. այդ մասը սովորաբար հաւկիթին կլոր ծայրին կողմը կը գտնուի. Թարմ հաւկիթին մէջ այդ օդի սենեակը հազիւ քառասնոց արծաթ դրամի մը մեծութիւնը ունի. հաւկիթը քանի հիննայ, անոր ջրային մասին շոգիացումով կը չատնայ, որով օդի սենեակն ալ կը մեծնայ. ահաւասիկ միջոց մը զոր կարելի է ի գործ դնել, լամբարի մը լոյսին բռնելով այն հաւկիթները զորս Թուխսի պիտի յատկացնենք։

Ասկէ զատ, թարմ հաւկիթը փայլուն ճերմակ գոյն մը ունի, մինչդեռ հինցած հաւկիթը գորշագոյն է աւելի. փորձառու աչք մը հաւկիթին մէջի դեղնուցին երեւալուն եղանակէն ալ կրնայ գուշակել թէ՝ հաւկիթը թարմ է թէ ոչ։

Թուխսի յատկանալիք հաւկթի մասին, մեր վերը բացածները նկատողութեան պէտք է առնել, ոչ թէ միայն արուեստական բուծումի գործողութեան պահուն, այլ ամէն անգամ որ հաւուն տակը հաւկիթ դնելու պատրաստուինք. թէ արուեստական եւ թէ բնական բուծման առթին, անոնք հաւասարապէս կարեւոր են հաւաբոյծին համար։

Հիմայ դառնանք Թուխսի մեքենայէն ելած մեր վառեակներուն. ասոնք նախ պէտք ունին չորնալու. Թուխսի մեքենային վրայ մաս մը կայ որ ապակեայ կափարիչով մը ծածկուած է. հաւկիթ հատէ ելած վառեակները հոն կը լեցնեն։ Մեքենային արտադրած անուշ տաքութեան շնորհիւ, անոնք դիւրաւ կը չորցնեն իրենց թրջած փետուրները եւ կրկին իրարու հետ խաղալ, զուարճանալ. բաւական է 24 ժամ թողուլ զանոնք այդ մասին մէջ եւ այդ միջոցին իբրեւ կեր տալ իրենց եփած հաւկթի փշրանքներ։

Կատարելապէս չորցած վառեակները, այդ տեղէն հանելով կը փոխադրեն ուրիշ մեքենայի մը տակը որ կը կոչուի, արուեստական մայր (Սունի անա, éleveuse artificielle). այս մեքենան ալ միւսին նման անուշ տաքութիւն մը յառաջ կը բերէ. չորս ոտքի վրայ հաստատուած սնտուկ մըն է, որուն մէջը գտնուած ջուրը, մշտավառ քարիւղի լամբարէ մը տաքնալով, անփոփոխ տաքութիւն մը կ'արտադրէ. գետնէն հազիւ թիզ մը բարձրութիւն ունեցող այս մեքենային [illegible] չուխայէ կարճ վարագոյրով մը շրջապատուած են. արուեստական մայր կոչուած այս մեքենային քով կը գտնուի երկայն վանդակ մը, մասամբ թելապատ եւ մասամբ ալ ապակիով ծածկուած. անոր մէջ վառեակները կը շրջագային ազատ կերպով. այդ վանդակին յատակն ալ բարակ աւազ եւ ծղօտ չոր աղբ կը թափեն. անոր մէկ անկիւնն ալ կը դնեն ջուրի աման մը եւ վառեակներուն կերը։

Առաջին օրերուն մէջ վառեակներուն կուտան եփած հաւկիթի փշրանքներ, փոքրիկ որդեր, մանրացած կանանչ խոտ. ձմեռը կաղամբի տերեւը կրնայ կանանչ խոտին տեղը բռնել. գինիի մէջ թաթխուած հացի փշրանքն ալ շատ օգտակար են տկար մնացած վառեակներուն. Նոյ Նահապետին օրհնեալ ըմպելին հոս նորէն մէջտեղ կ'ելլէ, վառեակներն ալ անմասն չը ձգելու համար իր կազդուրիչ ազդեցութենէն։

Վառեակները, քանի մեծնան, այնքան կը վարժուին աւելի դժուարամարս կերերու. նախ պէտք է սկսիլ կորեկէն, (տարը, millet), թռչնակերէն (գուշ եէմի, alpiste) եւ սեւ ցորենէն (գարա պուղտայ, sarrazin) եւ հասնիլ վերջապէս ցորենի կոտրտուքներուն եւ գարիին. կաթի շիճուկի (արեան, petit-lait) մէջ մանրցած խաշած գետնախնձորը, նոյնպէս կաթի շիճուկով շաղուած գարիի ալիւրն ալ մեծապէս կը նպաստեն վառեակներուն շուտով զարգանալուն։

Թուխսի մեքենաներէն ելած վառեակներուն համար, եգ հնդկահաւերն ալ կրնան մայրութիւն ընել. հաւնոցներու այս տեսակ եւ միանգամայն համբերատար բնակիչները, իբրեւ Թուխսի մեքենայ, կրնան առանց տեղերնէն շարժելու երկու, նոյն իսկ երեք անգամ թուխս հանել. բայց իրենք ալ, ինչպէս ուրիշ առթիւ առիթ ունեցանք ըսելու, վրայ կուտան իրենց կեանքը, կամ շատ դժուարաւ ինքզինքնին կը գտնեն։

Ջերմապէս կը փափաքինք որ, արուեստական բուծման նուիրուած մեր այս տողերը գրգիռ մը ըլլային բոլոր անոնց որոնք կը հետաքրքրուին գիւղատնտեսական զարգացման հարցերով, իրենց քիչ շատ ընդարձակ պարտէզին մէկ մասը յատկացնելու համար հաւնոցի մը, ուր Թուխսի փոքրիկ մեքենայ մը տարւոյն ամէն եղանակին մէջ պիտի հայթայթէր իրենց սիրուն եւ գիրուկ վառեակները։

Անգամ մը որ արուեստական բուծման ճաշակը առնուի, գործը ինքնին կրնայ առեւտրական հանգամանք մը առնել. մենք պատրաստ ենք այդ սկսնակներն առաջնորդելու, երբ դժուարութեանց հանդիպին. մեր Պոլսահայ ընթերցողներուն կրնանք ի հարկին ներկայացնել խիստ հաճոյակատար Թուրք բարեկամ մը, որ Պրուսայի Երկրագ. վարժարանին մէջ, մեր պաշտօնավարութեան միջոցին, գործնական կերպով արուեստական բուծմամբ զբաղեցաւ եւ հաւաբուծութեան այս ճիւղին իրեն մասնագիտութիւն մը ըրաւ. այժմ Իսկիւտարի թաղապետութեան մէջ պաշտօնեայ է, միանգամայն հաւաբուծութեամբ ալ կը զբաղի. Ահմէտ Համտի էֆ.ն որ Թուխսի մեքենային մէկ քանի մասերն Անգլիայէն բերել տալով, սկսած է արդէն ինքն ալ Թուխսի մեքենաներ շինել. իրեն համար réclame չէ որ կ'ընեմ, իմ անունս եւ այս յօդուածս յիշելով, եթէ իրեն դիմում ըլլայ, ինքը շատ պիտի զարմանայ, որ իր երբեմնի Տնօրէնը առիթ է գտեր [illegible] էջերուն մէջ։

Ն. Յ. ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ

ՓՈՔՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

(Աղն. Սարաճ Թորոս էֆ., Պոլիս). — Արեւելքի մէջ, ինձ ուղղեալ ձեր բաց նամակը կարդալու պատիւն ունեցայ. դուք ալ, ինծի պէս, գինիին յորդ ու պատուիրին ընծայողներէն ըլլալնիդ կը տեսնուի, ինձ նման չափաւորութեան սահմանը չանցնելու պայմանաւ։ Բայց գինեշինութեան վրայ գրելու խոստում չեմ տուած. արդէն սկսած ալ եմ, ինչպէս կը տեսնէք. նախ մառանին և անոր մէկ քանի կարեւոր կարասիներուն վրայ ամփոփ տեղեկութիւններ տուի. վստահ եղէ՛ք, հետզհետէ պիտի մտնենք բուն գինեշինութեան այլ և այլ մանրամասնութեանցը մէջ. ես ալ քաջ գիտեմ. ասոնք իրենց կարեւորութիւնը ունին, աւելի այգեգործներուն քան ձեզ համար, քանի որ շատերուն պէս դուք ալ կրնաք վայելել, առանց յոգնութեան Սելանիկի պատուական մառանը. արդէն փաստաբանական աշխարհին համար ճշմարիտ կորուստ մը պիտի ըլլայ, եթէ մէկ կողմ դնելով փաստաբանական ասպարէզը, մառանի մը մթնոլորտին մէջ անցընէիք ձեր օրերը։

(Տ. Կ. Պրուսա), — Իրաւունք ունիք, սկիւռը (սընճապ, բէեուն, écureuil) վնասակար կենդանեաց դասակարգէն է, քանի որ ծառերուն գագաթները բնակութիւն հաստատելով, անոնց ծայրերուն ճիւղերը կը կրծէ անգթօրէն. չոճիի, եղեւնիի և ուրիշ նմանօրինակ ծառերու համար, այդ տեսակ վարմունք մը մահացու հարուած մը տալ է անոնց, որովհետեւ այդ ծառերուն գագաթները երբ կտրտուելու ըլլան, իսպառ կորսուած կրնան համարուիլ, քանի որ այլ եւս չեն կրնար զարգանալ, ինչպէս գիտէք։ Սկիւռները, երբ յիշուած ծառերուն պտուղներն ալ պարպեն. պտղատու պարտէզները կը [illegible] ըլլեն, հողագործներուն այնքան օգտակար հանդիսացող թռչնոց բոյները կ'աւրեն, անոնց հաւկիթները և ձագերը կը լափեն, ի հարկին չխնայելով հաւկիթներուն մեծերն ալ։

Ֆրանսայի մէջ, սկիւռը վերջերս անցած է արդէն վնասակար կենդանեաց դասակարգին մէջ. ուրիշ երկիրներ ալ սկսած են հետեւիլ Ֆրանսայի օրինակին մեծ ուրախութիւն հողագործներու և անտառապահներու։

(Գ. Ա. Եսայինէ). — Եւրոպայի հողագործները վերջերս սկսան արտի մը մէջ, միանամանակ մէկ տեսակ ցորեն ցանելու, քանի մը տեսակը միասին խառնելով ցանել. այս կերպով եթէ ասոնցմէ մէկը կամ երկուքը մթնոլորտին փոփոխութենէն տուժելով փճանալու ըլլայ, միւսները մնալով ասոնց արժանիքը ալ[illegible] տեղը կը գրաւեն, որով արտը դարձեալ լեցուն կ'ըլլայ։ Ինչպէս կը տեսնէք, ձեր յղացած գաղափարը արդէն գործադրութեան դրուած է այլուր. հետեւաբար դուք ալ կրնաք հետեւիլ անոնց օրինակին. այս դրութեան ամէնէն մեծ օգտակարութիւնը սա կ'ըլլայ որ ձեր բոլոր հաւկիթները մէկ կողովի մէջ դրած չէք ըլլար, միայն կէտ մը կայ որ պէտք է նկատի առնել. հունձքի առթին երբ կալի գործողութիւնը վերջանայ, բերքերնիդ խառն պիտի ըլլայ. ինծի է դժնաւ թէ՝ ձեր արտադրի հրապարակը ինչ ընդունելութիւն պիտի ընէ այդ տեսակ բերքին։

Քանի մը տեսակ ցորենը իրարու հետ խառնելով, ցանելու մէջ սա առաւելութիւնն ալ [illegible] է Ֆրանսայի մէջ որ [illegible] բերքի քանակն աւելի եղած է միւսներուն համար. կրնայի թիւեր մէջ բերել, բայց աւելորդ յոգնութիւն պիտի ըլլար ինձ համար. հարկաւ ըսածիս կը հաւատաք, քանի որ խորհուրդ կը հարցնէք. իսկ եթէ Թովմաս առաքեալին ցեղէն էք, մէջ բերելիք թիւերս ալ մեծ արժէք մը չպիտի ունենան, որով դարձեալ զուր ջանք անօգուտ վատնած պիտի ըլլամ։

ՆՈՅՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՊԱՏԱՍԽԱՆՍ ԹԵՈԴԻԿ ԷՖ.ԻՆ

Կանոնաւոր յոգնակիներու համար մեր աւանդած եր, երու, երէ, երով ձեւը միմիայն միավանկներուն համար ճիշդ է կ'ըսէք։ Իսկ մէկ վանկէ աւելի եղողները (բազմավանկները) ներ, ներու, ներէ, ներով կ'ըլլան կ'ըսէք։ Պիտի խնդրէի որ նախ ըսէիք թէ հացուեսամս, ծառայութեան, հնդկահաւ, ժամագիրք եւայլն բառերը միավա՞նկ են թէ բազմավանկ։ Եւ յետոյ ասոնց յոգնակիները ինչ կ'ըլլան։ Ձե՞ր մի որ ձեր սկսնակը կամ աշխարհաբար լեզուներս սորվիլ ուզող օտարազգին ձեր այդ կանոնով պիտի ըսէր. հացուեսամներ, ծառայութեններ, հնդկահաւներ, ժամագիրքներ եւայլն։ Աս եղա՞ւ։ Դուք գիտէք եղեր թէ Ասատուր ամուսինները քերականութիւն ունին. ինչո՞ւ կանոններ տալէ առաջ անգամ մը անոր չը դիմեցիք։ Կը փութանք խոստովանիլ սակայն, որ կանոնաւոր ձեւով յոգնակիներու (միավանկ, բազմավանկ և բարդ բառեր իրենց տեսակներով) մասին Այտընեանի և Ասատուր ամուսիններու աւանդած կանոնը աւելի ուղիղ է և մերինը այդ իմաստով սրբագրելի։

⁂ Ժխտականներու մասին մեր աւանդած չըի և չիի կանոնին դէմ առնելով, անցուակի դիտողութիւն մը միայն կ'ընէք։ Պետիէն առաջ ո՞վ կ'ըսէ թէ ժողովուրդը մինակ չի կը գործածէ, ընդհակառակը երբոր քանի մը ի իրարու ետեւ գան, այն ատեն չիէն կը խուսափի, կ'ըսէք։ Ասիկա նախ բացայայտ խոստովանութիւն մըն է թէ պետիէն առաջ չի ալ կը գործածուի։ Այն ատեն կը ներէք որ հարցնեմ թէ ինչո՞ւ բոլոր գրողները, դուք ալ մէկտեղ, անխափան չպետի կը գրեն։ Ասիկա առաջին քայլ։ Իսկ վերջին ու վճռական քայլը առած պիտի ըլլանք, երբ հարիւր Պոլսեցի հարցափորձելով տեսնանք որ հարիւրն ալ առանց բացառութեան չի պետի կ'ըսէ և երբեք չը պետի կամ ինչպէս դուք կը գրէք չպետի։ Հարցուցէք ձեր զաւկին. — Վար պիտի իյնա՞յիր զաւակս — և ձեր զաւակը առանց տատամսելու պիտի պատասխանէ անմիջապէս — Չէ՛ հայրիկ, չի պետի իյնայի. վար պիտի իյնա՞յիր զաւակս. չէ՛ հայրիկ չի պետի իյնայի. պիտի իմանայի՞ր. չի պետի իմանայի. եւայլն եւայլն։ Կրնանք փորձը 'չարունակել' մինչեւ որ աղէկ մը համոզուիք։

⁂ Կը մեղադրէք մեզ որ գալ, տալ, լալ բայերուն միավանկ ըլլալը չենք գիտցեր և զանոնք միավանկ կոչեր ենք։ Դուք որ criteriumի և եօսւ պէս տպագրական փչուն սխալներով զբաղելու տրամադիր նկարագիր մը և անոնց բարդութիւններու պէս որոշ խօսքը չը կարենալ հասկնալու չափ անուշադիր միտք մը ունիք, չէք զարմացուներ զիս ձեր այս միադէմի և միավանկի հանճարեղ գիւտովը։ Խնդրեմ դիտել տամ սակայն որ եթէ տալ, գալ, լալ բայերը [illegible] երեք անգամ ալ (վերջընթեր սիւնակ 10րդ տող զոր նշմարեր էք. նոյն սիւնակ 16րդ տող և վերջին յօդուած Ա. սիւնակ 24րդ տող, որոնք չէք նշմարեր) չիտակ, միավանկ նշանակուեր են, ուրկէ պարտաւոր էիք հետեւցնել որ հոս լայանի lapsus calami մը կայ քան թէ իրական սխալութիւն։

⁂ Կ'ուզէք որ քաղցրահնչութեան սիրուն, տեղ տեղ պարտաւորիչ հնչականք չըի գործածութիւնը չիի փոխանւ։ Կը պատասխանենք որ քերականական օրէնք մը պարտաւորիչ ընելը կամ չընելը ոչ իմ ոչ ալ ինծի պէս որ և է անհատի մը ձեռքն է։ Քերականը կը դիտէ լեզուին մէջ հաստատուած օրէնքները և ցոյց կուտայ զանոնք։ Ինք օրէնք չը շիներ, ոչ ալ այսինչ օրէնքը պարտաւորիչ, այնինչ օրէնքը ոչ-պարտաւորիչ կրնայ հռչակել։ Հետեւաբար եթէ ձեր ճանչցած բոլոր ձիերն ալ վրնջող չեն, այն ատեն սորվուած էք, իմ ճանչցած ձիերս չը վրնջող ձիեր են, ըսել. (դիւրահասկանալի ըլլալու համար յատկապէս ձեր օրինակը գործածեցի)։ Նմանապէս չը կրցայ, չը սեսնար եւայլն։

⁂ Կ'ըսէք թէ ժողովուրդը չ'է որ գալ, տալ, լալ միավանկ բայերուն ժխտական սահ. ներկան ու անկատարը անկանոն ձեւի վերածած և ըրած է չ'եմ իգար, չ'ես իգար, չ'ի գար են. չ'էի իգար, չ'էիր իգար, չ'էր իգար են. Նմանապէս չ'եմ իսար, չ'էի իսար չ'իսար են. չ'եմ իլար, չ'էի իլար չ'իլար են. այլ այս ձեւերը կանոնաւոր են, ուղիղ են գրաբարին չեմ ի տալ, չես ի տալ, չէ ի տալ, են. ձեւերուն ուղղակի զաւակն են։ Այս երանելի [անգամ մը բանք արդէն որ ասիկա ձեր բառն է] եթէ ասոնք ուղիղ են, եթէ գրաբարէն ուղղակի սերած անոր հարազատ զաւակներն են — այն գրաբարին որուն լոյսը այնքան քաղցր կը գտնէք և որուն տակը ամէն առիթի մէջ մտնել կը ձգնիք — հո՞ս ինչու անկէ հեռացեր էք, և ամէնքդ ալ առանց բացառութեան չեմ գար, չես գար, չի գար են. չէի գար, չէիր գար, չէր գար են. կը գրէք։ Ի՞նչ տարօրինակ Աղնուականութիւն [հայեւարագիտութիւն!] է այս։ Ա՛ն պիտի արդարացնէիք փաստաբանի և լեզուաբանի ձեր բաղդատութիւնը։ Զանէ առաջ մէկն ալ, այս սիւնակներուն մէջ ասոր մօտ բաղդատութիւն մը ըրաւ։ Ինչո՞ւ ուրեմն այդ ակնարկութիւնը։ Եւ յետոյ պէտք չ'էի՞ք գիտնալ որ ամէն գործէ աւելի փաստաբանութիւնն է որ ընդհանուր զարգացում կը պահանջէ և փաստաբանին միակ գործիքը լեզուն է որուն աղէկ տիրացած ըլլալու է։

⁂ Ուրախ եմ որ զով հայցականներու մասին յայտնած կարծիքիս ընդդէմ չ'ըլլրնիք եղեր։ Դիտել տամ միայն որ Արեւելքի գրաշարն ալ իր ընկերակիցներէն վար չը մնալու համար հայցական նախդիրը հայցական նախդիր շարեր է։ Խեղճ բան չ'է պէտք ըլլար եթէ այս պարագան նըլլայի մասա փաթթէք։ Մարզմանուկը, ազնուովը զազնուովը, ընկենուլ զընկենուլ, փախչիմ զփախչիմ ի պէս բացատրութիւններ բացարձակապէս օտար են Պոլսի աշխարհաբարին համար։ Արմանալ զարմանալ կ'ըսէ Պոլսեցին, բայց զարմանալ արմանալին հայցականը չ'է, ինչպէս կարծեր էք, այլ առանձին գոյութիւն ունեցող բայ մը [զարմանալ], որով արմանալ զարմանալ. արմանէ զարմանէ երկու համանիշ բայերէ ու բառերէ կազմուած հարադրական աշխարհաբար բացատրութիւններ են։ Եթէ զով հայցականներու մասին կարծիքս համամիտ գտնուեցաք բացայայտ զուրցեր էք. ը և ն որոշիչ յօդերուն կըր և կուր մասին բան մը չ'էք ըսեր սակայն. բայց քանի որ սիւէիւք իգրարսան կեւիր, պիտի հետեւցնեմ որ անոնց մասին ալ համակարծիք էք։ Այն ատեն կը ներէ՞ք որ հարցնեմ թէ ինչո՞ւ համար յօդուածնուդ մէջ այդ օրէնքները բնաւ չ'էիք յարգեր։ Աչքի զարնող հակասութիւն մը չի կա՞յ հոս։

⁂ Հոս մը ն-ալ և վերջացնեմ, կ'ըսէք։ Il était temps։ Մենք առաջարկեր էինք ոչ թէ մըն ալ և մըն է գրել այլ կամ մը-ն-ալ և մը-ն-է ինչպէս Ֆրանսացին կը գրէ a-t-il? կամ գոնէ մը ն-ալ և մը ն-է գրել։ Այս կերպով բացայայտ պիտի երեւար որ ն գիրը ոչ մը անորոշ ածականին է, ոչ էական բային կամ ալ շաղկապին, այլ անոնց երկուքին մէջտեղը դրուած հնչեցնող (euphonique) տառ մը։ Կը փութանք պատասխանել որ այդ ն տառը թէեւ երեւութապէս հնչեցնող տառ, սակայն էապէս մը անորոշ ածականն է, որովհետեւ մը առաջ եկած է իմն էն, որուն նախ ի ն փախեր է, ետքն ալ միացած մ և ն տառերը իրարու հետ արդուղելով իրարմէ հեռացեր են, որ ատեն ը հնչտարար գիրը զանոնք հնչեցնելու համար, անոնց մէջտեղը մտեր է, բայց մէյ մը մտնալէն ետք ա՛լ դուրս չէ ելեր. հոն միացեր է և ասանկով կազմուեր է այսօրուան մըն։ Ձեր այս տեսութեան համար, նրբաճաշակ Ֆրանսացին պիտի ըսէր ապահովաբար, — ասիկա ոտքի վրայ քնացունել տուող պատմութիւն է։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ —16—

ԿԱՍԹՕՆ ԼԸՌՈՒ

Լրաբերի Մը Տարօրինակ Արկածները

ԴԵՂԻՆ ՍԵՆԵԱԿԻՆ ՏՌԱՄԸ

Ե.

ՌՈՒԼԹԱՊԻԼ ՄԱՀՃԱԿԱԼԻՆ ՆԵՐՔԵՒ ԿԸ ԽՈՒԺԱՐԿԷ

Ռուլթապիլ Դեղին Սենեակին դուռը հրելէ յետոյ սեմին վրայ կանգ առաւ, սա խօսքն ընելով յուզմամբ, որուն իմաստը յետոյ պիտի հասկնայի. «Ո՛հ, սեւազգեստ կնոջ բոյրը։» Սենեակը մութ էր. Հայր Ժաք ուզեց փեղկերը բանալ, բայց Ռուլթապիլ կեցուց զայն, ըսելով.

— Տռամը մութին մէջ գործուած է միթէ։

— Ոչ, չեմ կարծեր։ Օրիորդը միշտ կ'ուզէր ցայգականթեղ մը ունենալ սեղանին վրայ, և ես ամէն գիշեր կը վառէի զայն, օրիորդը տակաւին պառկելու չգացած... Կէս մը իր սենեկապանուհին էի, երբ իրիկուն ըլլար. ճշմարիտ սենեկապանուհին առտուն միայն կուգար։ Օրիորդը գիշերը մինչեւ ուշ ատեն կ'աշխատէր։

— Ո՞ւր կը գտնուէր այն սեղանը, ուր ցայգականթեղը կը դրուէր։ Անկողնէն հեռո՞ւ էր միթէ։

— Այո՛։

— Հիմա կրնա՞ք վառել ցայգականթեղը։

— Ցայգականթեղը կոտրած ու մէջի իւղը գետինը թափած է՝ սեղանը տապալելէն յետոյ։ Մնաց որ՝ ամէն բան իր վիճակին մէջ կը գտնուի։ Կը բաւէ փեղկերը բանալ, որպէս զի ամէն ինչ տեսնէք...

— Սպասեցէ՛ք։

Ռուլթապիլ տարրալուծարան մտնելով գոցեց երկու պատուհանները և անդաստակին դուռը։ Երբ բոլորովին մութին մէջ մնացինք, Ռուլթապիլ մոմլուցկի մը վառեց և հայր Ժաքի տուաւ, պատուիրելով որ դէպ ի Դեղին Սենեակի մէջտեղը յառաջանայ, հոն ուր ցայգականթեղը կը վառէր այդ գիշեր։ Հայր Ժաք որ մուճակ հագած էր (ընդհանրապէս անդաստակին մէջ կը հանէր սանդալները), Դեղին Սենեակ մտաւ մոմլուցկիով։ Այն ատեն նուաղուն լոյսին շնորհիւ տարտամօրէն տեսանք գետնին վրայ տապալած առարկաներ, մահճակալ մը՝ անկիւնը, և մեր դիմաց՝ ձախակողմը, հայելիի մը ցոլքը, պատէն կախուած, անկողնին մօտ։ Արագասահ պատկեր մը եղաւ ասիկա։ Ռուլթապիլ յարեց. «Կը բաւէ։ Կրնաք փեղկերը բանալ։»

— Մի՛ յառաջանաք, որպէս զի ձեր կօշիկներով հետք չձգէք գետնին վրայ, թախանձեց հայր Ժաք։ Պէտք չէ բան մը խախտել իր տեղէն։ Դատաւորը այնպէս կ'ուզէ, թէեւ իր գործը աւարտած ըլլայ արդէն...

Հայր Ժաք հրեց փեղկերը։ Դուրսի տժգոյն լոյսը ներս թափանցեց, մառայլ տակնուվրայութիւն մը լուսաւորելով դեղնորակ պատերուն միջեւ։ Գետինը — անդաստակին ու տարրալուծարանին գետինները քառայատակուած էին, իսկ Դեղին Սենեակինը տախտակամած էր — դեղին ու միակտուր փսիաթով մը ամբողջովին ծածկուած էր գրեթէ, մինչեւ մահճակալին ու արդուզարդի սեղանին տակ տարածուելով, որոնք կանգուն մնացած միակ առարկաներն էին։ Մէջտեղի կլոր սեղանը, գիշերային սեղանը և երկու աթոռ տապալած էին։ Փսիաթին վրայ կը տեսնուէր արիւնի լայն բիծ մը, որ, հայր Ժաքի կարծիքով, Օր. Սթանկէրսընի ճակտի վէրքէն կաթած էր։ Մնաց որ ամէն կողմ արեան կաթիլներ կը նշմարուէին, և անոնց կը հետեւէին սեւ ու լայն քայլափոխերու անկերեւ հետքեր, որոնք մարդասպանին կը վերաբերէին։ Ամէն ինչ ենթադրել կուտար թէ արեան այդ շիթերը առաջ եկած էին այն մարդուն վէրքէն, որ պահ մը պատին փակցուցած էր իր արիւնլուայ ձեռքը։ Այդ ձեռքին ուրիշ հետքերն ալ կային պատին վրայ, բայց նուազ որոշ։ Արիւնաթաթախ մարդու մը կոշտ ձեռքին հետքն էր ասիկա։ Չկրցի ինքզինքս զսպել, ու գոչեցի.

— Պատին վրայ գտնուած սա արիւնը տեսէ՛ք... Ձեռքը այդքան ուժգնօրէն պատին զարնող մարդը մութին մէջ ըլլալու էր։ Կարծելով թէ դրան մը առջեւ կը գտնուէր, հրած էր զայն։ Անոր համար ուժով կրթնած էր պատին, դեղին թուղթին վրայ ձգելով ամբաստանիչ սոսկալի նշան մը, որովհետեւ չեմ կարծեր թէ աշխարհի վրայ այդ ձեւով ձեռքեր շատ գտնուին։ Մեծ ու կոպիտ ձեռք մըն է, և մատները իրարմէ աւելի երկայն են։ Բթամատը միայն կը պակսի։ Ափին ձեւը կ'երեւայ։ Եթէ երբեք այդ ձեռքին ձգած նշանին հետեւինք, իսկոյն պիտի տեսնենք որ պատին կրթնելէ յետոյ, խարխափելով փնտռած է դուռը, գտնելու համար փականքը...

— Անտարակոյս, բայց արիւն չկայ ո՛չ փականքին և ոչ նիգին վրայ, ընդմիջեց Ռուլթապիլ հեգնական ծիծաղով մը...

— Ինչ կ'ապացուցանէ այդ բանը, պատասխանեցի այնպիսի ողջմտութեամբ մը, որուն համար հպարտութիւն կը զգայի։ Ձախ ձեռքով բացած ըլլալու է փականքը ու նիգը, ինչ որ շատ բնական է, քանի որ աջ ձեռքը վիրաւորուած է...

— Բան մը չէ բացած ան, բացագանչեց հայր Ժաք։ Խելքերնուս եկած չէր։ Չորս հոգի դուռը խորտակեցինք։

— Ինչ զարմանալի ձեռք։ Անգամ մըն ալ դիտեցէք այդ ձեռքը, յարեցի։

— Շատ բնական ձեռք մըն է, որուն պատկերը եղծուած է պատին վրայ սահելուն պատճառաւ, ըսաւ Ռուլթապիլ։ Պատին վրայ վիրաւորուած ձեռքը սրբած է ան։ Մէկ մեթր ութսուն սանդիմ հասակ մը ունեցած ըլլալու է այդ մարդը։

— Ինչէ՞ն կը հասկնաք։

— Պատին վրայ ձեռքին ունեցած բարձրութենէն...

Յետոյ բարեկամս զբաղեցաւ պատին մէջ մխուած գնդակին հետքով։ Կլոր ծակ մըն էր այդ հետքը։

— Գնդակը դիմացէն եկած է. ո՛չ վերէն և ոչ ալ վարէն։

Ու մեզի դիտել տուաւ թէ գնդակը քանի մը սանդիմ աւելի վար մխուած էր պատին վրայ, բաղդատմամբ ձեռքին ձգած հետքին։ Ռուլթապիլ, դրան կողմը դարձած, քիթը խոթած էր փականքին ու նիգին մէջ։ Եւ այդ քննութեան արդիւնքը սա եղաւ. դուռը խորտակած էին դուրսէն, իր վրայ կրելով հանդերձ փականքն ու նիգը, առաջինը կղպուած, իսկ վերջինը դրուած։ Փականքին ծակերը կէս մը խորտակուած, պատին վրայ առկախ կը մնային, պտուտակով մը միայն բռնուած։

Էքօ'ի երիտասարդ խմբագիրը ուշադրութեամբ դիտեց զանոնք, բացաւ դուռը, երկու կողմէն ալ նայեցաւ, ապահովելով թէ դուրսէն կամ ներսէն անկարելի էր բանալ կամ գոցել նիգը։ Նոյնպէս ապահովուեցաւ թէ ներսը գտած էին բանալին, փականքին մէջ, և թէ չէին կրնար ուրիշ բանալիով բանալ ներսի այդ փականքը։ Վերջապէս Ռուլթապիլ հաստատեց թէ այդ դրան վրայ ո և է ինքնաշարժ փականք չկար. մէկ խօսքով՝ շատ բնական դուռ մըն էր, ամուր փականքով մը ու նիգով մը, որոնք գոցուած կը մնային։ «Գործը լաւ կ'ընթանայ», մրմնջեց Ռուլթապիլ։ Յետոյ գետնին վրայ նստելով՝ կօշիկները հանեց իսկոյն ու գուլպայով յառաջացաւ սենեակին մէջ։ Առաջին գործն եղաւ տապալած կարասիներուն վրայ ծռիլ ու մեծ ուշադրութեամբ զննել զանոնք։ Լռութեամբ կը դիտէինք զինքը։ Հայր Ժաք հեգնական շեշտով մը կ'ըսէր.

— Օ՜հ, փոքրիկս, շատ կը նեղէք ինքզինքնիդ։

(Շարունակելի)

մութիւն մը ն—է ։ Իրաւ ալ, ի՞նչ պէտք ունէիք խեղճ իմնը ճզմելու հանելու անկէ անպատճառ մըն առաջ բերելու համար։ Բիթերնուդ տալը կար մի ն (արեւելեան բարբառին մէջ ունին փոխ պահուած) որ ոչ աւելի, ոչ պակաս մեր այսօրուան մըն է։ Մի գործ, մի բանի, մարդ մի, մի Աստուած են. եղած են գործ մը, բանի մը, մարդ մը, Աստուած մը են.։ Ա՛լ ի՞նչ պէտք ունէիք ձեր նըրբաճաշակ Ֆրանսացիին ըսածին պէս ժամը 14ին կէսօր փնտռելու։ Կը պնդենք աւելի՛ որ մը ն և մը ն ալ ձեւերուն մէջ ն տառը քաղցրահնչեցնող է և զայն մըն փակցունել կրկնապէս սխալ է։ Պէտք է գրել կամ մը-ն-ալ, մը-ն-է կամ գոնէ մը ն-ալ, մը ն-է։

Հաս չի պիտի կրնամ զարմանքս չը յայտնել թէ ինչպէ՞ս եղեր է որ վերջին յօդուածիս Բ. սիւնակին 20րդ տողին մէջ գրաշարին ո՞վ գիտէ որ քմահաճոյքովը մոցուած են ամբողջ նախադասութիւնը անհասկնալի դարցնելով մըն է ն ուշադրութիւննուդ վրիպեր է ու անով ալ չ՚էք զբաղիր։ Critoriumին, եռաւն, միադէմին հետ ան ալ չատ աղէկ կրնար երթալ և տամք յօդուածնիդ գոնէ կէս սիւնակ մը աւելի եղած կ՚ըլլար։

** Հոս կ'աւարտի քննադատականնիդ. կ'աւարտին իմ ալ պատասխաններս։ Ու այս կերպով ինծի համար վերջացած կը նկատուի մեր միջեւ տեղի ունեցած կարծիքներու այս փոխանակութիւնը։ Վերջացունելէ առաջ պիտի սիրէի յաւելուլ որ դուք ալ խիստ կամ կծու չը գտաք (ձեր բառերով՝ խոժոռ չը գտնեցիք) իմ այս պատասխաններս, որովհետեւ անկեղծ ու աննկատ համոզումներու արդիւնք եղող անաչառ խօսքեր երբեք կծու կամ խիստ դատուելու չեն։

ԱՐՄԵՆԱԿ ԻՆՃԷԵԱՆ
(Փառարան)

Վ. ԵՐԶ

ԱՌՏՆԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Բեռնով՝ նամակագրով կամ խէժով ս և է Թուղթ Թրջելը չափազանց վտանգաւոր սովորութիւն մըն է, քանի որ այդ տեսակ Թուղթերու վրայ քսուած և չորցուցուած խէժին պատրաստութիւնը մաքուր բան մը չէ, այլ այդ խէժի խառնելը Թէեւ չորցած, բայց զանազան աղտոտութիւններ և հիւանդութիւններ կը կրեն իրենց վրայ, զորս նոյն Թուղթերը լզելով Թրջողները կ'առնեն և կրնան ծանր հիւանդութեանց ենթարկուիլ։ Ակռաները, կամ ստէորի փոքրիկ կտորներ և կամ չատ խորովուած ուտելիքներ եւայլն լեզուին վրայ փոքր ճեղքեր կը պատճառեն զորս մարդ չի զգար, բայց ատոնք միչտ բաց դուռներ են մարմնոյն Թչնամի մանրէներուն համար, որոնք կրնան այդ ճեղքերէն Թափանցել արեան մէջ։ Քանի որ գիտութիւնը հաստատած է Թէ մահաբեր հիւանդութեանց հազարաւոր մանրէներ կրնան բոյն դնել աղտոտ ... Թուղթերու վրայ, և որովհետեւ խէժոտ Թուղթերու վրայ կրնան գտնուիլ այդպիսի մանրէներ, պէտք է զգոյչ ըլլալ և բերան չառնել այդպիսի Թուղթերը։ Կոկորդի հիւանդութեանց մեծ մասը Թղթադրոշմները բերնով Թրջելու հետեւանք է։ Ցարմար աւելին է հոս, զգուշութեան հրաւիրել, մանաւանդ, դրոշմաԹուղթի հաւաքումով զբաղող տղաքն ու չափահասները, որոնք աւելի եւս ենթակայ են վերոյիշեալ վտանգին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ. ԼՈՅՏ ՃՈՐՃ

Թանի Թղթակիցը կը գրէ Լոնտոնէն.— «Անգլիոյ առեւտրական նախարար Պ. Լոյտ Ճորճ, որ ժամանակին յաջողած էր կարգադրել երկաթուղիի ընկերութեանց և գործաւորներու միջեւ եղած խնդիրը, այս անգամ ալ նոր յաջողութիւն մը ունեցաւ, հիացում ազդելով Անգլիացիներուն։ Լանքաչիրի մէջ մեծ դժուարութիւններ ծագած էին բամպակի մարաններու տէրերուն և անոնց պաչտօնեաներուն միջեւ։ Այդ վիճակը կրնար ծանրանալ և մեծ վնաս պատճառել երկրին տընտեսական չահերուն։ Պ. Լոյտ Ճորճ, Թէեւ սուգի մէջ, սակայն չվարանեցաւ իր ծննդավայրը՝ Մանչէսթըր երթալու։ Հոն, Միտլէնտ Օթէլի մէջ նիստ հրաւիրեց մանարանի տէրերը ու գործաւորները, որոնց միջեւ համաձայնութիւն գոյացուց։ Պ. Լոյտ Ճորճ այդ կերպով ամէնէն նչանաւոր մէկ անձնաւորութիւնը կ'ըլլայ Անգլիոյ նախարարութեան և ազատական կուսակցութեան։ Եթէ Սըր Հէնրի Քէմբպէլ Պէնըրմէն քաչուի, անչուչտ ընտրելի պիտի կրնայ ըլլալ կուսակցապետութեան։ Պ. Լոյտ Ճորճ կալլէսցի է. գրեթէ աղքատ ծնողքի մը զաւակն է. գաւառային պարզ փաստաբան մը եղած է։ Համալսարան յաճախած չէ. նոր տարր մը կը ներկայացնէ Անգլիոյ գործերը վարող մարդոց մէջ։ Նախ, և երկար ատեն, զբաղեցաւ տեղական քաղաքականութեան ու վարչութեան գործերով, և մեծ ժողովըրդականութիւն չահեցաւ իր գաւառին մէջ։ Այս վերջին տարիներս միայն խորհրդարանական վիճաբանութեանց և, իբրեւ ընդդիմադիր կուսակցութեան պատկանող, իր երկրին մատուցած ծառայութիւններուն հետեւանքով աչքառու դիրք մը գրաւեց։ Երբ հիմնական Դահլիճը կազմուած պահուն նախարարապետը Պ. Լոյտ Ճորճի առաջարկեց առեւտրական նախարարի պաչտօնը, չատերը, նոյն իսկ ազատական կուսակցութենէն, զարմացան։ Անկէ ի վեր Պ. Լոյտ Ճորճ ինչ որ կարելի է ըրաւ՝ փարատելու համար այդ զարմացումը։ Առեւտրական նախարարը արմատական է, մեծ հակառակորդ մը Լորտերու Ժողովին, որուն նկատմամբ միչտ կծու հեգնութիւններ կ'ընէ։ Նաեւ մեծ հակառակորդ մը մաքսապաչտ երկրակալութեան։ Թրանսվալի պատերազմին ատեն աննպաստ արտայայտութեանց առարկայ եղաւ Պիրմինկէմի մէջ, վասն զի Պ. Չէմպըրլէնի դէմ խօսած էր, հոն ուր Պ. Չէմպըրլէն մեծ համակրութիւն կը վայելէր։ Ու սակայն, արմատական մը և մաքսային ազատ փոխանակութեան ջերմ կուսակից մը ըլլալէն հակառակ, մաքսապաչտ պահպանողականները աքանչացելով կը խօսին անոր վրայ, և նոյն իսկ յաճախ համակրութեամբ։ Միթէ Պ. Լոյտ Ճորճէն կը սպասեն Պ. Չէմպըրլէնի կրած յեղաչրջումը, վասն զի Պ. Չէմպըրլէն ալ գործի սկսած էր իբրեւ հաստատուն արմատական մը, մաքսային ազատ փոխանակութեան կուսակից մը և Լորտերու Ժողովին հակառակորդ մը։»

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Պաչտօնապէս կը հաստատուի այն լուրը Թէ Հռոմի ճաբոնական դեսպան Պ. Թաքահիրա Ուաչինկթընի ճաբոնական դեսպան պիտի կարգուի Պ. Աօքիի տեղ։

— Տէյլի Թէլէկրաֆի Թոքիոյի Թղթակիցը ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանայ Թէ Պ. Աօքիի ետ կոչուելու պատճառները երկու խոստումներ են՝ ճաբոնական դեսպանին կողմէ իր անձնական նախաձեռնութեամբը եղած Մ. Նահանգաց կառավարութեան։ Պ. Աօքի նախ խոստացեր է Թէ Ճաբոն պիտի հաւանի Պէհրինկայի ծովին ձկնորսութեան վայրերու պայմանագրութեան, որ պիտի կնքուի Ռուսիոյ և Մ. Նահանգաց միջեւ. միւս կողմէ յանձն առեր է դաչնագրութիւն մը կնքել տալ՝ արգիլող Ճաբոնցիներու գաղթումը դէպի Ամերիկա։ Թոքիոյէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ Թէ Ճաբոն պիտի հաւանի որ միայն Ճաբոնի ընտրեալ դասակարգերուն պատկանողները Մ. Նահանգները և Քանատա գաղԹեն։ Այդ մասին բերանացի ապահովութիւններ պիտի տայ Մ. Նահանգաց ու Քանատայի կառավարութեանց։

—Լոնտոնէն հեռաւ. կը գրեն Վիեննական Թերթերուն.—Թոքիոյէն առնուած հեռագիրներու նայելով, ճաբոնցի բանուորներուն Մ. Նահանգները գաղԹելու խընդիրը կարգադրուեր է Մ. Նահանգաց և Ճաբոնի կառավարութեանց միջեւ։ Լոնտոնէ ստացուած տեղեկութիւններէ ալ կ'իմացուի Թէ վերջին ամիսներու մէջ մէկ քանի անգամ ծանր մտահոգութիւններ պատճառող այդ խնդրոյն դժուարութեանց հարԹուելուն մեծապէս նպաստած են Մ. Նահանգաց պատերազմական նախարար Պ. Դաֆթի այցելութիւնները, վասն զի Պ. Դաֆթ Թոքիոյի պաչտօնական առաջնակարգ անձնաւորութեանց գոհացուցիչ յայտարարութիւններ ըրեր է այդ խնդրոյն նկատմամբ Ուաչինկթընի կառավարական չրջանակներուն մէջ տիրող նպատակներու մասին։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

Պ. Ռուզվէլդ, անցեալ օր, յայտարարեց Փէնսիլվանիոյ ... մը, որ Սպիտակ Տունը գացած էր զինքը տեսնելու, Թէ բնաւ նորէն ընտրելի պիտի չըլլայ նախագահութեան պաչտօնին։ Պ. Ռուզվէլդ նաև ըսեր է.

«Պաչտօնիս չրջանը աւարտելէն անդին չեմ կրնար պաչտօնի վրայ մնալ։ Երախտապարտ եմ ամերիկեան ժողովուրդին՝ իր զգացումներուն համար, բայց ինձմէ զատ ուրիչ մը պիտի չարունակէ գործը։»

Այդ ուրիչը Մ. Նահանգաց պատերազմական նախարար Պ. Դաֆթն է, որ հիմա Մ. Նահանգները կը վերադառնայ՝ իր կատարած ուղեւորութիւններէն։ Երբ ժամանէ, այդ ընտրելիին ի նպաստ յայտարարութեան մը կը սպասուի։ Կ'ըսուի Թէ Պ. Ռուզվէլդ միայն կ'ուզէ որ հանրապետական կուսակցութիւնը ընդունի իր ծրագրին համաձայն եղող ընտրելի մը՝ յետադիմական որ և է ընտրելիի դէմ։

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐԸ

Պերլինէն հեռաւ. կը գրէ Թանի Թղթակիցը.— «Վիւրցպուրկի համալսարանականները որոչեցին չնորհաւորական ուղերձ մը ղրկել Մէրքլէ բրոֆէսէօրին, որ պաչտպանեց Շէլ աստուածաբանին յիչատակն ու գրուածքները և ախոյան հանդիսացաւ համալսարանական գործերու մէջ կղերականներուն միջամտութեանը դէմ մղուած պայքարին մէջ։ Գերման եպիսկոպոսներուն ժողովը դեկտեմբեր 10ին պիտի գումարուի Քէօլնի մէջ՝ խորհրդակցելու կիրառման մասին պապական հրահանգներուն՝ գերման կաթոլիկներու ամուսնութեանը նկատմամբ. բայց այդ ժողովը գլխաւորաբար պիտի զբաղի Պիոս Ժ.ի վերջին կոնդակով՝ կրօնական նոր գաղափարներու դէմ, և անոր առաջ բերած արդիւնքներով։ Գերման եպիսկոպոսներուն միջեւ կ'ըսուի կարեւոր անհամաձայնութիւններ պիտի ծագին այս վերջին խնդրոյն համար։ Անհաչտներու հետ, որոնց ներկայացուցիչներն են Վիւրցպուրկի ու Ռօթէնպուրկի եպիսկոպոսները և Քէօլնի արքեպիսկոպոսը, կան անոնք որոնք յարած են Լէոն ԺԳ.ի գաղափարներուն, և որոնց ամէնէն նչանաւորն է Պրէսլաւի Քօբ կարտինալը։ Միւնիխի Թերթ մը կ'ըսէ Թէ Մոնսէնիէօռ Քօբ նոյն իսկ իր զգացումները հաղորդել տուեր է Վատիկանի, յայտարարելով որ պապական կոնդակը անկարելի կը նկատէ Գերմանիոյ մէջ. Նաեւ Վատիկանի ուչադրութիւնը հրաւիրեր է այն աննպաստ հետեւանքներուն վրայ զորս այդ կոնդակը ունեցած է Գերմանիոյ աստուածաբանութեան համալսարաններուն մէջ։

— Վատիկանի գերմանական նոր դեսպան Պ. ֆոն Միւլպէրկ, իր պաչտօնատեղին ուղեւորելէ առաջ, Բեռլինի պիտի երթայ՝ կրօնական խնդիրը քննելու. այդ Թեմը Թափուր է Մոնսէնեօռ Սդապլէվսքիի մահէն՝ այսինքն մէկ տարիէ ի վեր։

ԼԵՀԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Պերլինէն Փրանսական Թերթերուն ուղղուած հեռագիր մը հետեւեալը կը ծանուցանէ.— «Աւստրիական Լեհաստանի մէջ ճըշդիւ ի գործ կը դրուի գերմանական ապրանքներ չգնելու համար որոշուած արգիլքը։ Արդէն գերման քանի մը տուներ տեղեկութիւն ստացան Լեհական Թաղապետական ելեկտրական գործարաններէն Թէ իրենց յանձնարարութիւն պիտի չկրնան ընել՝ Բրուսիոյ Լեհերու ենթակայ եղած վիճակին բերմամբ։»

ՊԻՈՍ Թ. ԵՐԱՆԵԼԵԱՑ ԿԱՐԳԸ ՊԻՏԻ ԴԱՍՈՒԻ

Հռոմէն Վիեննայի Թերթերուն ուղղուած հեռագիր մը հետեւեալը կը ծանուցանէ.— Վատիկանի Ժողովը չաբաթօրուան Թուականը կրող գիրով մը կը հրամայէ ամէն կրօնաւորներու և աչխարհականներու, այրերու և կիներու՝ Պիոս Թ. Պապին՝ իրենց քով գտնուած ձեռագիրները մինչեւ երկու ամիս յանձնել Վատիկանի Ժողովին, և կամ հաղորդել անուններ այդ տեսակ Թուղթերը ունեցող անձանց անունները։ Հակառակ պարագային եկեղեցական պատիժներ պիտի տրուին իրենց։ Այս հրամանը առաջին քայլ մը կը համարուի Պիոս Թ. Պապը երանելեաց կարգը դասելու համար։

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ

Հեռագիրները ինչպէս ծանուցին, Մ. Նոնկայի ածուխի հանքերուն մէջ, Ֆէրմոնդի մօտ կազ բռնկած էր։ Այդ հանքերը կը գտնուին Մոնոնկահէլա գետակին երկու եզերքներուն վրայ՝ արեւմտեան Վիրճինիայի մէջ։ Արկածի պահուն հազար գործաւորներ կ'աչխատէին հանքերուն մէջ։ Հանքին վերակացուն կը յայտարարէ Թէ այդ գործաւորներուն գէթ հինգ հարիւրը փլատակներուն տակ մնացած են։ Ենթադրուելով որ ատոնց ամէնքն ալ մեռած ըլլան, երեք հարիւր դադաղներու չինութիւնը յանձնարարուած է։ Մինչեւ հիմա հինգ դիակներ գտնուած են անճանաչելի վիճակի մէջ։ Կազին պայթման ձայնը ութ մղոն հեռուէն լսուեր է։ Հանքին չուրջը գտնուած չէնքերը, մեքենաները և երկաԹները քանդուած են։ Շատ մը բեկորներ և առարկաներ օդը ելած են։ Շատ մը հանքագործներ որոնք այդ պահուն հանքերը կ'իջնէին, ցնցման սաստկութենէն միջնորմներուն զարնուեր և հազիւ ազատեր են մեռնելէ։ Մէջը մնացած գործաւորները ազատելու նպատակով կատարուած աչխատութիւնները փուԹով առաջ կը տարուին։ Օդափոխ գործիքներ դրուեցան՝ մահաբեր կազերը դուրս վանելու համար. Նաեւ Թոյլ տուուեցաւ ազատարարներու խումբի մը, որպէս զի կարենայ հանքին մէջ մտնել, բայց օդափոխ գործիքները դրուելուն պէս հանքերը կրակ առին։ Մասնաւոր կառախումբեր յատկացուեցան, որպէս զի վիրաւորները երբ հանքէն հանուին, Բիցպուրկի հիւանդանոցը փոխադրուին։ Հանքին բերանը առժամեայ հիւանդանոց մը հաստատուեցաւ։ Հանքին մէջ ելեկ- ... րուն ամէնէն ապահովը ու նոր դրութեան համապատասխանող վիճակ մը ունեցողը կը նկատուէր։

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻԻ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկացի ծանօթ դերասանուհին՝ Քլարա Պլուտկոււ՝ Միս Սդէֆէնս, որ մեծ անուն ունէր Նիւ-Եօրքի բարձր դասակարգին մէջ, Պալթիմորի Սդէֆորտ օԹէլին մէջ անձնասպան եղաւ, երբ հանրութիւնը Օբերայի Թատրոնին մէջ կը սպասէր՝ Թատերաբեմին վրայ զայն տեսնելու։ Մարդ մը ղրկուեցաւ նոյն օԹէլը՝ ծանուցանելու դերասանուհիին Թէ հանդիսատեսները անհամբեր կը սպասեն, բայց այդ անձը երբ հոն հասաւ, դերասանուհիին արձակած ռէվոլվէրի երկու հարուածները, որոնցմով անձնասպան կ'ըլլար։ Միս Սդէֆէն տասնըվեց տարեկանին ամուսնացած էր չաքարի իչխան Հէվըմէյէր միլիոնատէրին հետ, որ տարի մը ետքը Թողուց։ Միս Սդէֆէն յետոյ ամուսնացաւ ռեզանաւորի մը որդւոյն՝ Պ. Ճոն Պլուտկոււի հետ, որ իր կնոջ քմահաճոյքներուն և ծախքերուն չկրցաւ դիմանալ, որով Միս Սդէֆէն դերասանուհի եղաւ։ Երրորդ անգամ ամուսնացած էր ռակտոնի միջնորդ Պ. Ուիլեէմ Լէմպիրի հետ։ Կ'ըսուի Թէ անձնասպանութեան չարժառիթն է փճացումը իր ամբողջ հարստութեան, որ կը գտնուէր Քնիքէրպոքէր Դրըստի մէջ։

ՋԵՌՈՒՑՄԱՆ ՆՈՐ ԳԻՒՏ ՄԸ

Ջմրան մէջ կեդրոնական ջերմոցով մը ամբողջ քաղաքը տաքցնելու գիւտը յաջողած է Նիւ-Եօրքի նահանգին Լօքբորդ քաղաքին մէջ։ Կեդրոնական այդ ջերմոցը որ տուներուն ոչ միայն տաք ջուր, այլ և զանազան գործիքներու համար պէտք եղած չոգին և չարժական ույժը կը հայթայթէ, երեք վիԹխարի կաԹսաներէ բաղկացած է, որոնց մէջ հաւաքուած չատ տաք չոգին, երեք անգլիական մղոն երկայնութեամբ գլխաւոր խողովակի մը միջոցաւ երկու հարիւր տուներու կը հաղորդուի և այդ ստորերկրեայ գլխաւոր խողովակն ու տուներու հաղորդիչ ճիւղերը գէչ հաղորդիչ նիւԹով մը չրջապատուած ըլլալով, այնպէս մը պատսպարուած են որ չոգին այդ խողովակներէն անցած ատեն չատ քիչ բան կը կորսնցնէ իր ջերմութենէն։ Այս դրութեամբ տուներուն մէջ վերջին աստիճանի մաքրութիւն մը ձեռք բերուելէն զատ, գոհացուցիչ չափով խնայողութիւն մը առաջ եկած է։ Քիչ ժամանակի մէջ ամբողջ քաղաքի տուներն ու սենեակները կը տաքնան, խոհանոցի գործերը կը կատարուին աներեւակայելի արագութեամբ։ Շատ գործարաններ, ինչպէս ներկարանները, որոնք մեծաքանակ ջուր չոգիացնելու պէտք ունին, այս նոր գիւտին չնորհիւ, 2—5 վայրկեանէն՝ այսինքն չոգիի խողովակին ծորակը բանալով, իրենց համար պէտք եղած տաք չոգին պատրաստ կ'ունենան, մինչդեռ առաջ ժամերով սպասել հարկ էր, մեծաքանակ ածուխ սպառելով, այդ աստիճան տաք և այդչափ չոգի ձեռք բերելու համար։ Գործարանի մը մէջ 10—15 ձիու ույժ ունեցող երկու մեծ չոգեչարժ մեքենաներու չարժիչ ույժը համեմատաբար չատ նուազ վարձքով, առատաբար կարելի է հայթայթել կէս անգլիական մղոն հեռու կեդրոնական ջերմոցէն։ Բայց այս գիւտը միակ անպատեհութիւն մը ունի. կեդրոնէն տարածուած գլխաւոր խողովակը եթէ տեղէ մը վնասուի, այն ատեն, սառնաչունչ ձմրան մէջ, ամբողջ խողովակները պիտի սառին և ամբողջ քաղաքը, այդ ջերմոցին վըստահելով եթէ վառելանիւթ չէ հայթայթած, պիտի ստիպուի սառած մնալ մինչեւ որ խողովակին վնասուած տեղը գըտնուելով նորոգուի, ինչ որ կրնայ երկար տեւել։

ՓՈՔՐԻԿ ԼՈՒՐԵՐ

Ատլանտեան ովկիանոսին մէկ ծայրէն միւսը ընդծովեայ Թելի միջոցաւ հեռագիր մը երեք երկվայրկեանէն կը հասնի։

—Կարմիր ապակին բոյսերը չուտ կը հասցնէ, իսկ կապոյտը անոնց հասնելուն արգելք կ'ըլլայ։

— Վիեննայի մէջ զինկոյէ չինուած դագաղներուն գործածութիւնը կ'ընդհանրանայ, սակայն ամէնէն սուղերը պըղինձէ չինուածներն են. ատոնց իւրաքանչիւրը հինգ հարիւր անգլիական ոսկի կը չինուի։ Վերջերս ռուս արչիդուքսի մը համար կէսը անագապղինձէ ու կէսը պղինձէ չինուած դագաղ մը հազար ոսկի արժեր է։

—Աչխարհի ամէնէն մեծ կառախումբը Գերմանիոյ կայսեր յատուկ կառախումբն է, որ 200,000 անգլիական ոսկի արժած է. երեք տարիէն չինուած է։ Այդ կառախումբը տասներկու ընդարձակ սրահներու բաժնուած է։

—Առաջին Թղթատարատունը հաստատուած է 1464ին։

—Մազիկներուն մէջ քրիզանԹէմն է որ կորուսելէ ետքը ամէնէն չատ կը դիմանայ։

— Մէկ լիպրա կչռող եփած մսոյ սննդական ույժը հաւասար է 26 լիպրա հացի սննդական ույժին։

—Օձաւոր փրփուրներուն պղպջակները այնքան բարակ են որ անոնց յիսուն միլիոնը եթէ միացուին, հազիւ մէկ մատնաչափ Թանձրութիւն մը կը կազմեն։

—Անգլիոյ Պանքան 14 միլիոն անգլիական ոսկիի պանքառա չրջաբերութեան հանելու արտօնուած է։

—Ֆրանսայի մէջ ծխախոտի վաճառումէն տարեկան 14 միլիոն ոսկի հասոյթ կը ստանայ։ Այդ հասոյթը 1811ին 560,000 ոսկի էր։

—Կատուները ջուրէն չեն սարսափիր, պատճառը այն է Թէ անոնց մորթը ... նարուն մորթերը, սակայն դժուարաւ կը չորնայ։

—Հազար գրկաչափ խորունկ գտնուող ծովին ջուրը զէրոյէն վեր 4-5 աստիճան տաքութիւն ունի և միչտ այդ վիճակին կը մնայ. սրտաքին պատճառներէ բնաւ չազդուիր։

—ԱԹլանԹիկի մէջ հարիւր յիսունը չորս տարեկան մարդ մը մեռած է Ճան Ըլլցավ անունով. իննսուներկուորդ զաւակ ու Թոռ Թողած է։ Հայրը 106 տարեկան մեռեր է, մեծ հայրը՝ 105 և մեծ մայրն ալ 102։

—Ցամաքի վրայ հաստատուած հեռաձայնի Թելերը ձայնը մէկ երկվայրկեանի մէջ 16,000 մղոն տեղ կը փոխադրեն և ծովայիններն ալ 6,020։

—Մսոյ խաչոր ծառ մը կրնայ եօԹը հազար հոգի պատսպարել անձրեւէն և արեւէն։

—Հնդկաստանի մէջ 25,500,000 այրի կիներ կան։

—Ջինու ըմբիչները բաղի միսով կը սնանին, ըսելով որ ամէնէն սննդարարն է։

—Աղուէսը կրնայ մարդու հոտը քառորդ մղոն հեռաւորութենէ առնել, եթէ հովին ուղղութիւնը նպաստաւոր ըլլայ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Թոսքալըքի երեւելիներէն Սէլիմ փաչայի Թոռան Ճէմիլ պէյի։ Սալիսէի աստիճան՝ Երկրագործական Պանքային Հաշուոյ ճիւղին պաչտօնեայ Մահմուտ Կալիպ էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆ.—Էրզրումի նահանգին Սպեր գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ նոյն նահանգին Բէֆահիէ գաւառակին գայմագամ Մահմուտ Նէտիմ էֆ. որուն յաջորդեց Սպերի գաւառակին գայմագամ Աֆիֆ էֆ.։

— Կրթական նախարարութեան Իստանպոլի վարժարաններուն Տնօրէն անուանուեցաւ Բիւչուիէ վարժարաններուն Տնօրէն Սայիտ պէյ, որուն յաջորդեց կրթական Խորհուրդին առաջին քարտուղար Խալիլ Էտիպ պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ականակուռ Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պաղտատի կուսակալ Հազիմ պէյի։ Ականակուռ Օսմանիէ՝ Բաւմէլիի Կայս. երեք նահանգներուն մէջ ոստիկան-զինուորներու կազմակերպութեան պաչտօնեայ առաջին ֆէրիգ Ցէճօբիչ փաչայի։

— Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Պուքրէչի գերմանական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Ֆայզէլի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Տոյչէ Լէվանթէ Լինիէ Ընկերութեան Bera չոգենաւին նաւապետ Պ. Հիլլիէսի։ Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Պ. ֆոն Քիւէրըլէն Վոլֆթէր ապաաւորներու պետ Հէնրի Վինքլէրի։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ զինուորներէն մաս մըն ալ երէկ իրենց ծննդավայրերը ղրկուեցան Անատոլըի երկաթուղիով և Մախսուսէի Կէլիպոլը չոգենաւով։ Այդ զինուորներուն ամսաԹոչակները և ճամբու ծախքերը ամբողջովին տրուեցան։ Կայս. մառնաւոր Թիկնապահ ֆէրիգ Մէհմէտ փաչա բոլոր այդ զինուորներուն հաղորդեց վեհ. Սուլթանին կայս. բարեւները։ Բոլոր զինուորները «Բատիչահըմ չօք եաչա» գոչեցին։ Կայս. Թիկնապահներ, բժիչկներ ու դեղագործներ կը գտնուին կառախումբին ու չոգենաւին մէջ՝ զինուորներուն հանգստութեանը հոգ տանելու համար։ Կառախումբով ճամբայ ելլողները Էնկիւրիի, Գոնեայի ու Էսկիչէհրի կողմերը պիտի երթան. իսկ չոգենաւով գացողներն ալ Մարմարայի նաւահանգիստները։

ՈՐԲԵՐՈՒ սատացուածոց կանոնագրին 99րդ յօդուածին վրայ յաւելում մը եղաւ Նախարարաց Խորհուրդին որոչմամբ, որ վաւերացած է Կայս. Իրատէով։

ՇՈՒԷՏԻ դեսպան Պ. Տանքերվելլդ, որ արձակուրդով Եգիպտոս կը գտնուի, Օսքար Թագաւորին մահուան լուրը առնելուն, որոչեր է չաբԹուս վերջերը Կ. Պոլիս վերադառնալ։

— Շուէտի դեսպանատունը, երէկ, հեռագիր մը ղրկելով Սթոքոլմ, հրահանգ խնդրեց Թէ կարելի է հոգեհանգստեան արարողութիւնը դեսպանին Եգիպտոսէ վերադարձէն ետքը կատարել։

ՑԱՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆրանսայի ու Բռիտանիոյ դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երԹալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՕՍՄ. ՇՈՒԵՆԱՒՈՐԱՑ Ջուրերուն մէջ օտար չոգենաւերու երԹեւեկութեանը մասին քննութիւն կատարելու պաչտօն ունեցող յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ Պետական Խորհուրդին Նախագահ Հասան Ֆէհմի փաչայի նախագահութեամբ և խորհրդակցութիւն կատարեց։

ԳՈՆԻԱՅԻ դաչտը ոռոգելու մասին պատրաստուած ծրագրէն համաձայն ընդամէնը 580,000 արտավար մչակելի հող երեւան պիտի ելլէ՝ այսինքն ճահճներուն չորցուելէն 80,000 և ոռոգման հետեւանքով մչակելի վիճակի ենթարկուելիք 800,000։ Այդ հողերուն վրայ մչակելիք զանազան տեսակ բերքերը ի հարկին ջրելու համար պէտք պիտի ըլլայ կանոնաւոր ջրանցքներ չինել։ Ջերմանիա պաչտօնաթերթը հեռագրեց Գոնիայի կուսակալութեան՝ տեղեկագրել Թէ այդ պարագային նոյն 580,000 արտավար հողերուն վրայ մչակուելիք ցորենէն, գարիէն ու եգիպտացորենէն տարեկան ո՛րքան բերք պիտի առնուի, ո՛րչափ հասոյթ պիտի գոյանայ և ոռոգման հետեւանքով հասոյթները ո՛րքան յաւելում պիտի կրեն։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՅԱՆ.— Անգլիական լրագիր մը կ'ըսէ Թէ Պերլինի մէջ գերման դրամատէրերը քննութիւն կը կատարեն՝ Պաղտատի երկաթուղիին չինութեան համար իրենց կողմէ դրուելիք դրամագլուխին քանակութեանը մասին։ Նոյն Թերթը կը յաւէ Թէ Պաղտատի երկաթուղիին երկու մասերուն՝ այսինքն չինութեան տեսակէտով ամէնէն դժուար տեղերը՝ Տաւրոսի չրջակայքն ալ հոչակելով, 400 քիլոմեդրոնոց մէկ կտորին չինութիւնը մօտերս պիտի սկսի։

ՄԱԿՍՈՒՍԷԻ վարչութիւնը, Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Անգլիոյ մէջ երկու չոգենաւ չինել պիտի տայ՝ Կըզըլըրմաքի և Գամըրճիւղի գիծերուն համար։ Բ. Դուռը խնդրեր ծանոյց ծովային նախարարութեան՝ ղրկելով նաեւ այդ չոգենաւերուն նկարները ու յատակագծերը։

ՈՍԿԵՂՋԻՒՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ.—Իqsամ կը խօսի Ոսկեղջիւրի չոգենաւերուն հիմակուան անկանոն վիճակին վրայ և կ'ըսէ Թէ այդ չոգենաւերուն Թիւը հետզհետէ կը պակսի և եղածներն ալ եւս երԹեւեկելու անկարող վիճակի ենԹարկուած են։ Ուղեւորները մէկ քառորդ ժամուան տեղ երԹալու համար մէկուկէս ժամ կը կորսնցնեն կա՛մ կամուրջին և կամ նաւամատոյցին վրայ սպասելով ցուրտին ու անձրեւին դէմ։ Իqsամ ցոյց կուտայ մէկ քանի որչնԹաց չոգենաւեր գնելու և նաւամատոյցներու վրայ սպասման սրահներ չինելու պէտքը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պառոն Մարչալ ֆոն Պիպէրշդայն յառաջիկայ երեքչաբԹի Կ. Պոլիս պիտի վերադառնայ։

ՊՂԻՆՁԻ ԳԻՆԸ, ինչպէս յայտնի է, ժամանակէ մը ի վեր չատ ինկած ըլլալով, հանքերէն խիստ քիչ պղինձ կը հանուին։ Միայն Չիլիի և Աւստրալիոյ պղնձի հանքերը տռաջուան պէս կը բանին։ Անցեալ հոկտեմբերին Չիլիէն 28,700 Թոնօ պղինձ ղրկուած է Եւրոպա, մինչդեռ անցեալ տարուան նոյն ամսուն 22,000 Թոնօ ղրկուած էր։ Աւստրալիայէն անցեալ հոկտեմբերին 35,200 Թոնօ պղինձ ղրկուած է Եւրոպա. իսկ անցեալ տարուան միեւնոյն ամսուն՝ 26,800։ Վերջին մէկ քանի ամիսներուն հիւսիսային Ամերիկայէն մեծաքանակ պղինձ ղրկուած է Եւրոպա։ Միայն հոկտեմբերին արտածումները 21,300 Թոնօ են և նոյեմբերին ալ 34,500։ Այս տարուան տասնըմէկ ամիսներուն Ամերիկայէն ընդամէնը 185,000 Թոնօ պղինձ ղրկուած է Եւրոպա։ Ժամանակէ մը ի վեր Հնդկաստան ալ պղինձ կը ղրկուի՝ արհեստագործութեան պէտքերու համար։

ՍՊԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԸ.—Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղը քննութեան ենԹարկած է քաղաքապետութեան ծրագիրը՝ Կ. Պոլսոյ Թաղապետական չրջանակներուն յարմար վայրերը սպանդանոցներ հաստատելու համար։ Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղը այդ քննութիւնը աւարտելով, մօտերս իր տեղեկագիրը պիտի մատուցանէ Մեծ-Եպարքոսին։

—Մսավաճառներուն նորէն ծանուցուեցաւ որ սպանդանոցներէն իրենց խանութները փոխադրուելիք միսերը կափարիչ զինկոյով ծածկուած մաքուր տախտակներու վրայ։ Սնապատողները դրամական տուգանքի պիտի ենթարկուին և եթէ իրենց արարքը կրկնեն, դրամական տուգանքը պիտի կրկնապատկուի։

ԿԻՐԱՍՈՆԻ մէջ ներկայ պէտքերուն համապատասխանող մաքսատուն մը պիտի չինուի։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ սպառազինմանց վերատեսուչ Հաճի Աքիֆ փաչա որ հիւանդ էր, սկսած է ապաքինիլ։ Տօքթ. Ճէմիլ փաչա, Գասրի Բաչիտ ու Եուսուֆ փաչաները և Ֆէյզի պէյ, աղէի օրը, բժըչկական խորհրդակցութիւն մը կատարեցին։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպանատունը, աղէի օրը, Եէնիքէօյի ամարանոցէն Բերա փոխադրուեցաւ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ նահանգին ամէն կողմերը վերջերս օգտակար անձրեւներ տեղալով, երկրագործական աչխատութիւնները սկսեր են։ Ցուսալի է որ յառաջիկայ տարուան բերքը առատ ըլլայ։

ԱՏԱՆԱՅԻ նահանգին երկրագործական քննիչին կողմէ պատրաստուած ծրագիրը, նահանգին երկրագործական վիճակը աւելի եւս զարգացնելու և տեղւոյն արդար-արտը աւելի օգտակար կացութեան մը մէջ դնելու մասին, մտաւ ուցուեցաւ ձեռնհաս պաչտօնարանին։

ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒ, հանքերու և երկրագործութեան նախարարութեան կարծիքը ուղղուեցաւ Իսաք Կրէկով անուն անձի կողմէ մատուցուած ծրագրի մը մասին, որով արտօնութիւն կը խնդրէ Ռուսիայէն բերուելիք ցորենի, գարիի ու վարսակի կեղեւը յարդի վերածելու Գասըմ Փաչայի մէջ իր ունեցած քարուկիր գործարանին մէջ՝ քարիւղով չարժող «մոդօռ»ի մը միջոցաւ։

ԷՐԶՐՈՒՄԷՆ նոյեմբեր 11/24 Թուականով կը գրեն Թէ տեղւոյն անգլիական հիւպատոս Պ. Շիփլի երկու օր առաջ հոն վերադարձեր է։ Պ. Վիլըքի Եանկ, որ փոխանորդաբար այդ պաչտօնը կը վարէր, մէկ քանի օրէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կ. Պոլիս։

— Էրզրումի մէջ գրեԹէ ամէն օր ձիւն կը տեղայ, սակայն ցուրտին սաստկութիւնը մեղմացած ըլլալով, ձիւները կը հալին և խոնաւութիւն կը տիրէ։

ՍԻՒԷԶԻ ջրանցքի Ընկերութիւնը սըր. չեց պեղումներ կատարելով ջրանցքը աւելի խորունկցնել, որով յառաջիկայ տարիէն սկսեալ ջրանցքէն պիտի կրնան անցնիլ ջուրին մէջ 28 ոտք խորութիւն ունեցող խոչոր նաւերը։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպան Միրզա Րիզա խան, իր կառավարութենէն արձակուրդ ստացած ըլլալով, երկու չաբաթէն Եգիպտոս պիտի ուղեւորի։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը որոչեց այսօրուընէ սկսեալ Ջնջել Ֆիլիբվիլի, Պօնի և Թունուսի ժամանմանց մասին որոչուած առողջապահական միջոցները։

— Նոյն Խորհուրդը որոչեց Թէ Սեւ ծովի ռուսական եզերքներէն ժամանող և Քլազոմէնի մաքրանոցին մէջ առողջապահական միջոցներու ենԹարկուող ուխտաւորի չոգենաւերը երբ Հիճազ ժամանեն, ուխտաւորները ու նաւաստիները զատ զատ բժչկական քննութեան ենԹարկուին,

— Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտ դէպք չի պատահիր։

ՄԱՆԿԱՆՑ ՊԱՇՏՊԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.— Այս հաստատութիւնը, Ղալաթիոյ մէջ հիմնուած 1895ին, Տօքթ. Վիօլիի կողմէ, փոխադրուած է Շիշլի 1905ին, հոն ունենալու համար հիւանդանոց մը մասնաւորապէս կառուցուած առողջապահական լաւագոյն պայմաններով, որպէս զի փուԹացուի հիւանդներու ապաքինումը։ Իր հիմնարկութենէն ի վեր այդ հիւանդանոցին մէջ դարմանուած են, առանց ազգի և կրօնքի խտրութեան 38,523 տղայք, որոնց 4,951ը հայ։ Այս հիւանդանոցը, որուն կ'օժանդակէ Բերայի լաւագոյն դասակարգի Տիկիններէն կազմուած մանկանց միջազգային Ընկերութիւնը, կը վայելէ Վեհ. Սուլթանին բարձր պաչտպանութիւնը։ Իտալիոյ Թագաւորն ու Թագուհին ղրկած են հիւանդանոցին վարչութեան իրենց մեծադիր պատկերը, ինքնագիր ստորագրութեամբ, իբրեւ չնորհակալութիւն այն Ալպոմին զոր Տօքթ. Վիօլի մատուցած էր իրենց, հիւանդանոցին լուսանկարովը մէկտեղ։ Այս տարի եւս մեծ պարահանդէս մը կազմակերպուած է Բերա Բէլէսի մէջ, ինչպէս նաեւ հիանալի դաչնակի վիճակահանութիւն մը, Pleyelի գործարանէն նուէր ղրկուած, որուն տոմսակները ծախսու են հանուած 10 զրչ.ի, Բերայի գլխաւոր վաճառատուններուն մէջ, Պօն Մառչէ, Պազար Ալըման, Բոյէր եւայլն։ Ցուսալի է որ այս հաստատութիւնը, որ Միլանի միջազգային ցուցահանդէսին մէջ պատուոյ վկայականը ստացած է, իբրեւ քաջալերութիւն, այս տարի եւս պիտի վայելէ օժանդակութիւնը ընդհանուր հասարակութեան, ինչպէս նաեւ Հայ համայնքին, որուն աղքատ տղաք կը նուիրէ դարման և օգնութիւն։

ՊՈԼՍՈՅ Նէնէ Ճամիի թաղին մէջ չինուած տաղաւարները և կանգնուած վրաները, ուր կերակուր, պտուղ եւայլն կը ծախուէին, պիտի վերցուին, վասն զի Թէ՛ անցուդարձին արգելք կ'ըլլան և Թէ հանրային առողջապահութեան վնասող բաներ կը վաճառուին։

ՎԻՐԱՒՈՐՆԻՉ տեսանը երէկ դատեց Իսմայիլ Հագգը էֆ. անուն անձը և Իմամ Ապտուլլահ էֆ.ն, որոնք ամբաստանուած էին Թէ տռաջնոյն քրոջը, ամուսնացած ըլլալով հանդերձ, հակառակը հաստատող իլմուխապէր մը պատրաստած և զինուորական հանգստեան Թոչակի սնտուկէն 513 ղրուչ գանձած են։ Իմամ Ապտուլլահ էֆ. անպարտ արձակուեցաւ. իսկ Իսմայիլ Հագգը էֆ. երեք ամսուան բանտարկութեան և մէկ ոսկի տուգանքի. նաեւ գանձուած գումարը նոյն սնտուկին վե-

բաղարձնելու՝ տոկոսով եւ դատական ծախքով։

— Նոյն առտուն երեք վաւերացուց պատժական նախնական դատարանին մէկ վճիռը, որով Նիքդա անուն անձ մը մէկ տարուան բանտարկութեան և տասը ոսկի տուգանքի դատապարտուած էր՝ Պոլսոյ Ցաթիքի կողմը բնակող Գարա Ահմէտի հաշուեցուցակը և պարտամուրհակը պատռած ըլլալուն համար։

ԲԸԹԻ-ՇԱՆԻ Թատրոնին պարուհիներէն Օր. Տինա, առջի օրը, Եէնի Ջարչըի կողմը իր բնակած տունէն Կլավանի փողոցին ճաշարանը գացած պահուն, քառակահատ մը չորթեց անոր 7 ու կէս օսմ. ոսկին, 5 ոսկինոց պանքնոտ մը, անցագիրը և Թատրոնին վարչութեան հետ կնքած պայմանագրութիւնը։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ. — Վարձու կառք մը, առջի իրիկուն, Պոլսոյ Եէնի Ճամիի չրջակայքը, Մէհմէտ անուն մարդ մը տապալեց, որ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Մէհմէտ, հարկ եղած նախնական դարմանները տրուելէ ետքը, հիւանդանոց ղրկուեցաւ։ Կառապանը՝ Ալի ձերբակալուեցաւ։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎՍԵՄ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՓԱՇԱ ՍԱԳԸԶ

Ս. Պատրիարք Հայրը, այսօր, Բեբա Վսեմ. Յովհաննէս փաշա Սագըզի բնակարանը երթալով, իր շնորհաւորութիւնները յայտնեց Ն. Վսեմութեան՝ կայս. բարձր գնահատման արժանանալով, վէզիրութեան աստիճանին բարձրացած ըլլալուն առթիւ։

⁂ Հայ-հռոմէականաց կ. Պատրիարք Սապպաղեան Սրբազան եւս այսօր շնորհաւորական այցելութիւն կատարեց Ն. Վսեմութեան։

* * *

Վսեմ. Յովհաննէս փաշա, որ շնորհիւ Վեհ. Կայսեր Վէզիրութեան ամենաբարձր աստիճանին բարձրացած է, պետական կարող և խղճամիտ պաշտօնատար մըն է, և բազմահմուտ անձնաւորութիւն մը։ Վսեմ. Յովհաննէս փաշա երկար ատեն անդամակցած է Պետական Խորհրդոյ և Հաշուակալութեան Ատեանին և իր արժանիքով ու անխախտելի բարձր կարողութեամբը, 1897ին՝ հանգուցեալ Փորթուգալ Միքայէլ փաշայի մահէն վերջ, Կայս. բարեհաճ Իրատէով կոչուած է Կայս. Անձնական Գանձու նախարարութեան կարեւոր պաշտօնին, ուր մեծ կարողութիւն ցոյց տուած է և բազմապիսի ծառայութիւններ մատուցած է, և որուն ամենամեծ ապացոյցն է Վէզիրութեան բարձրագոյն աստիճանին բարձրանալը։ Ն. Վսեմութիւն ասկէ առաջ արժանացած է նաեւ ականաւոր Օսմանիէ և Մէճիտիէ պատուանշաններուն։ Վսեմ. Յովհաննէս փաշա իր նախնական կրթութիւնը ստացած է Պոլսոյ մէջ և յետոյ աչակերտած է Բարիզի Մուրատեան վարժարանին՝ Փորթուգալ փաշայի և Մատթէոս Մամուրեանի հետ։ Ն. Վսեմութիւն իրեն մասնագիտութիւն ընտրած է Քաղաքային Տնտեսագիտութիւնը զոր ուրիշ վարչական ուսումներու հետ երկար տարիներ մեծ ձեռնհասութեամբ դասախօսած է Կայս. Միլքիէ վարժարանին մէջ։ Բացի ուսումներէ և գիտութիւններէ, որչափ քով հմուտ է Օսմ. լեզուին հետ նաեւ ֆրանսերէնի, որուն նմանը չատ հազուագիւտ է։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Խառն Ժողովը այսօր գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տիրան պէյ Աչնանի։ Ներկայ էին Կրօն. Ժողովէն Տ. Գրիգորիս Արքեպս. Յովհաննէսեան, Տ. Մովսէս Եպսկ. Կէօմիւրճեան, Տ. Գրիգորիս Վ. Պալագեան և Տէր Սարգսեան, Մկըրեան, Աչճեան, Էքսէրճեան և Ճէպէճեան քահանաները։ Քաղ. Ժողովէն՝ Յարութիւն էֆ. Ասլանեան, Տիգրան պէյ Աճէմեան և Վահան պէյ Սուրէնեան։

1. Ասկէ առաջ Վարչական որոշմամբ և յատուկ Հրահանգով կարգադրուած էր, ազգ. հաստատութեանց սեփական դրամ ու արժեթուղթ ասանկ չի թողուլ մասնաւոր անհատներու քով, նոյնպէս և չի պահել նոյն հաստատութեանց սնտուկներուն մէջ, այլ յանձնել դրամատանց և այս մասը կարեւորը չրջաբերական գրով յանձնարարուած էր որոնց որ անկ է։ Խառն Ժողովը հարկ դատեց Տնտես. Խորհուրդէն տեղեկութիւն ուզել թէ անթերի տեղի կ'ունենա՞յ հրահանգին գործադրութիւնը և թէ որո՛նց քով և ո՛ւր ինչ տեսակ դրամներ և արժեթուղթեր կը գտնուին ի պահ դրուած։

2. Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան իր անձնական զբաղմանց պատճառաւ հրաժեշտ տուած էր Դարակեօզեան կտակի և Արհեստական վարժարանի միացեալ Խնամակալութենէն, Ժողովը անհրաժեշտ նկատեց Վսեմ. Նորատունկեան էֆ.ի մասնակցութիւնն և չհաւանելով իր հրաժեշտին, որոշեց խնդրել Ն. Վսեմութենէն որ հաճի չարունակել իր պաշտօնը։

3. Խառն Ժողովը, նախորդ որոշմամբ մը, Ս. Նախագահին յանձնած ըլլալով բարեխնամ Եօնէսքուի կտակին գործադրութեան համար կարեւոր միջոցներն ի գործ դնել, Ն. Սրբազնութիւնը տեղեկութիւններ հաղորդեց ձեռք բերուած արդեանց վրայ և Ժողովը գոհութեամբ լսելով իր հաւանութիւնը յայտնեց ի գործ դրուած ձեռնարկութեանց մասին։

4. Ժողովը կարդաց Երուսաղէմէն Տ. Մանկունի Սրբազանէ հասած նամակներ և խորհրդակցութիւններ կատարելով՝ կարեւոր որոշումները վերապահեց յաջորդ նիստին, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի օր։

ՍԱՄՍՈՒՆԻ ԽՆԴԻՐ

Կրօն. Ժողովը իր երէկուան նիստին մէջ նկատողութեան առնելով Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին այն պաշտօնագիրը որով կը մերժէր միաբանութենէ՝ Թոր Գորուի քորեպիս Տ. Արսէն Վրդ. Գէորգեանը, Ցորտոնի Նորընտիր առաջն. տեղապահ Տ. Մարկոս Վրդ. Գարագաշեանը և Համազգային Անկելանոցին հոգեւոր հովիւ Տ. Վրթանէս Վրդ. Գալըպճեանը, սա՛ առարկութեամբ թէ անոնք նախապէս արտաքսուած են Երուսաղէմի միաբանութենէն։ Կրօն. Ժողովը և իր Ս. Նախագահը այս մասին կարծեաց փոխանակութիւններ ունեցան և Ս. Պատրիարք Հայրը, որ բացարձակապէս հակառակ է արտաքսման սկզբունքին, այս առթիւ պարզեց իր տեսութիւնները, յայտնելով թէ ամէն կուսակրօն եկեղեցական պէտք է որոշ միաբանութեան մը պատկանի։ Եւ այն պարագային որ այդ միաբանութեան պատկանող եկեղեցականը իր սեփին անվայել արարքներու մէջ կը գտնուի, այն ատեն պէտք չէ վտարել զայն միաբանութենէն, այլ վանքին մէջ ենթարկելու է պատժախարութեան և կամ ուրիշ խիստ պատիժի մը։ Կրօն. Ժողովոյ բոլոր անդամներն ալ իրենց համամտութիւնը յայտնեցին և Ս. Պատրիարքը որոշեց որ առաջիկային երբ Ս. Յակոբեանց վանքին համար վանական նոր կանոնագիրը կազմուի, այն ատեն անոր մէջ աւելցուի նաեւ այս հրահանգը։

ԸՆՏՐԵԼԵԱՑ ՑԱՆԿ. — Կրօն. Ժողովը իր երէկի նիստին մէջ ընտրելեաց հնգանուն ցանկ մը պատրաստեց՝ Խնուսի և Դերջանի համար նոր առաջն. տեղապահի մը ընտրութեան առթիւ։ Այս ցանկը այս օրուան Խառն Ժողովին ներկայացուեցաւ, որու մէջէն պիտի ընտրուի յարմարագոյն ընտրելին։ Իբր ընտրելի ներկայացուած են. Մայր Եկեղեցւոյ Ժամօրհնող Տ. Եղբաս Վրդ. Սաչեան, Տ. Արսէն Վրդ. Գէորգեան, Աղթամարայ միաբան՝ Տ. Եզնիկ Վրդ. Ներկարարեան, Մշոյ նախկին առաջն. տեղապահ Տ. Կորիւն Վրդ. Էլլէոթէքեան և Արծաթի Ս. Նշան վանքի վանահայր Տ. Վաղինակ Վրդ. Թարիկեան։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ կարգադրութեամբ Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին քորեպիս նշանակուեցաւ Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Յակոբեան, Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ՝ Տ. Գնէլ Ծ. Վրդ. Գալէմքեարեան և Կէտիկ-Փաշայի Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչ եկեղեցւոյ՝ Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Ուզունեան։

ՔԷՕԹԱՀԻԱ-ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ միացեալ վիճակաց նորընտիր առաջն. տեղապահ Տ. Երուանդ Ծ. Վրդ. Փէրտահճեան, որ առջի օր մայրաքաղաքս եկաւ իր նոր պաշտօնատեղին մեկնելու համար, երէկ ներկայացաւ Կրօն. Ժողովին։ Ս. Նախագահը և ժողովական հայրերը գնահատեցին Տ. Երուանդ Վրդ.ի անձնուէր ծառայութիւնները և թափած ջանքերը իր Թեմի եկեղեցական ու կրթական գործերու մասին և կարողութիւն մաղթեցին իր նոր պաշտօնին համար։ Այս առթիւ Տ. Երուանդ Վրդ. յայտնեց թէ յօժարակամ կ'ընդունի իրեն վստահուած նոր պաշտօնը և ասկէ հարցուց թէ վարչութիւնը ասկէ առաջ մտադրած ըլլալով Աֆիոն Գարահիսարը և Քէօթահիան միացնել Պիլէճիկի առաջնորդութեան հետ, ի՞նչ հետեւութեան յանգած էր այդ խնդիրը։ Ս. Պատրիարքը յայտարարեց թէ Աֆ. Գարահիսար և Քէօթահիա ուրոյն վիճակ կը կազմեն ըստ առաջնոյն և հետեւաբար Վարչութեան որոշումը յետաձգուած է առայժմ, Տ. Երուանդ Վրդ. չաբաթ մը չափ հոս մնալէ յետոյ, պիտի մեկնի իր նոր պաշտօնատեղին, քանի որ պատրաստ են պաշտօնը հաստատող Կայս. Պէրաթը, Պատրիարքական օրհնութեան կոնդակը և յանձնարարական գրերը։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ասկէ առաջ չրջաբերականներով յանձնարարած էր մայրաքաղաքիս այլ և այլ Թաղերու Թաղ. Խորհուրդներուն, որպէս զի իրենց մատակարարութեան յանձնուած ազգ. հաստատութիւններու հաշիւները փութացնեն՝ քննուելու և վաւերացուելու համար։ Այս անգամ Գասըմփաշայի Թաղ. Խորհուրդը վերջին հինգ տարիներու (902—906) մատակարարութեան հաշիւները ղրկած է Պատրիարքարան. նոյնպէս Սամաթիոյ նախորդ Թաղ. Խորհուրդը ղրկած է, մինչեւ միացեալ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութեան ժամանակի հաշիւները։

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐԻ Քօլինս եպիսկոպոսը, որ Պոլիս այցելելէն ետքը պիտի այցելէր իր հովուութեան յանձնուած այն հաւատացեալներուն որոնք Արեւելքի մէջ կը գտնուին, Հէքքեարի (Վան) երթալով այցելեր է Ասորիներու Մարշիմոնին և անկէց վերադարձին՝ Ս. Էջմիածին երթալով ներկայացեր է տեղապահ Սուրէնեան արքեպիսկոպոսին և ապա ողջագուրելով հրաժեշտ առնելէն ետքը պտտեր է Ս. Էջմիածնի, Հռիփսիմեանց, Գայիանեանց և Շողակաթի վանքերը անոնց մէջ գտնուած սրբոց գերեզմանները այցելելով նշխարները և եկեղեցական հին անօթներն ու զգեստները տեսեր է։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ իր չաբաթական նիստը գումարեց նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և Ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպս. Յովհաննէսեանի։ Ժողովականներէն ներկայ էին Տ. Գաբրիէլ Եպսկ. Ճէվահիրճեան, Տ. Ղեւոնդ Դուրեան և Տ. Գրիգորիս Պալագեան վարդապետները և Տր. Սարգսեան Տ. Սահակ, Սանտալճեան Տ. Կարապետ Ա. քահանաները, և Տ. Միքայէլ Աչճեան, Տ. Գրիգոր Ճէպէճեան քահանաները։ Ժողովը առաջարկեց Ս. Պատրիարք Հօր որ Արմաշու Դպրեվանքն ալ իրեն յատուկ միաբանութիւնը ունենայ և յանձնեց Ն. Ամենապատուութեան՝ այս մասին կանոնագիր մը պատրաստութեան հոգը։ — Ժողովը հրաւիրեց Ուրֆայի առաջնորդ Տ. Անանիա Վրդ. Հազարապետեանը և վիճակային գործերու մասին անոր բացատրութիւնը լսելով, գոհունակութիւնը յայտնեց և գնահատեց միանգամայն անոր տասներկու տարուան բարւոք պաշտօնավարութիւնը։ Նոյնպէս Ժողովոյ ներկայանալով Բղիի նախորդ Առաջն. տեղապահ Տ. Երուանդ Վրդ. Փէրտահճեան, իր կարգին տեղեկութիւններ տուաւ Բղիի պաշտօնավարութեան մասին և միւս կողմէ պատրաստակամութիւն յայտնեց մեկնիլ իր նոր պաշտօնատեղին, Քէօթահիա և Աֆիոն-Գարահիսար։ Ժողովը Տ. Երուանդ Վրդ.ի նախորդ խղճամիտ պաշտօնավարութիւնը գնահատելով իր գոհունակութիւնը յայտնեց, և կարողութիւն և յաջողութիւն մաղթեց նոր պաշտօնին համար։ — Եէնի Գափուի Թաղ. Խորհուրդը պաշտօնագրով մը յայտագրած էր թէ Թաղին Ս. Եկեղեցւոյն Դպրաց Դասը, այս անգամ իր Դպրապետին ընտրութիւնը ըստ օրինի կատարելով, Դպրապետ ընտրած է Գրիգոր էֆ. Զաւլհեանը։ Ժողովը արժան դատեց հաստատել այս ընտրութիւնը։ — Շապին-Գարահիսարի առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. Վրդ. Սաատէթեան կ'առաջարկէր որ վիճակին Աղուանիս գիւղի Տ. Եսգինէօն քհնյ. Մաղկիկեանի 8 ամսուան պաշտօնախարութիւնը բառ համարուի, նկատելով որ նոյնքան ատենուան մէջ ճշմարտապէս պատժախարող քահանայի մը վայելուչ եղանակաւ ապրած է։ Ժողովը, այս վկայութեան համաձայն բառ համարելով յիչեալին պատժախարութիւնը, որոշեց արտօնել անոր պաշտօնավարութիւնը։ Ժողովը առանձին զառ զբաղեցաւ վարչական խնդիրներով և կարգ մը ամուսնական խնդիրներ ալ ժողովական հայրերուն նախաքննութեանը յանձնեց։

ԳԱՒԱՌԻ ԿԵԱՆՔԸ

ՄՆԱԿԵԱՆ ՌՈՏՈՍԹՈՅԻ ՄԷՋ

Ռոտոսթոյի թատերասէր հասարակութիւնը երեք տարիներէ ի վեր անհամբեր Մնակեան էֆ.ի գալստեան կը սպասէր։ Այս վերջին տարիներս մանաւանդ Մնակեանի խոստումները եւս աւելի արծարծեցին հասարակութեան ըղձը ի թատրոն ունեցած սէրն ու համակրութիւնը։ Շուրջ քսան տարիներ առաջ միայն ողբացեալ Ֆասուլեաճեան կրցած էր ժողովուրդին հրամցնել բարոյալից ներկայացումներ. այդ տարիներէն յետոյ տեղւոյս թէ՛ թուրք և թէ հայ թատերասէր ժողովուրդը անկարեւոր ներկայացումներ տեսնելով՝ թատրոնի վրայ աննպաստ գաղափար մը կազմել սկսած էր. բայց ահա յանկարծ Թուրքիոյ թատերական բեմին պատիւը եղող տրամաթիք Օսմ. խումբը կուգայ այդ թատրոնական սէրը բորբոքել և ծուռ համոզումը փոխել, առաջին ներկայացումին իսկ, «Սեւդան Իւմպէր»ով, զոր վայելելու փութացած էին 500է աւելի հանդիսականներ։ Ներկայացումը պիտի սկսէր ժամը 3ին, հինգշաբթի իրիկուն, բայց ժամը երկուքին արդէն թատերասրահը լեցուած էր։ Ներկայ էին տեղւոյս կառավարիչ Վսեմ. Շէհապէտտին պէյ, Իտատիէ վարժարանի Տնօրէն Նաւիր պէյ և այլ կառավարական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։ Առաջին տպաւորութիւնը այնքան խորազդեցիկ եղաւ որ երկուստեք, թատերախումբն ու ժողովուրդը, ըմբռնեցին թէ զիրար պիտի կրնան վայելել կուշտ ու կուռ։ Համբաւը պատճառ եղաւ որ Մնակեան, Ալիքսանեան, Տիկին Սաթենիկ, Տիկին Ազնիւ, Տիկին Սիրանոյշ և ուրիշներ երբ առաջին անգամ բեմ ելան՝ որոտընդոստ ծափերով ողջունուին, ուրկէ անշուշտ խումբը սա գաղափարը կազմեց թէ թատերասէ՛ր հասարակութեան մը ներկայութեան է որ կը հրամցնեն՝ մօր մը չափազանց սէրը իր զաւակներուն վրայ։ Իւրաքանչիւր ոք իր դերին մէջն էր. Տիկին Ազնիւ կատարեալ պէս կատարեց իր դերը։ Իսկ Տիկին Սաթենիկ սպասուհիի դերը և միանգամայն դրամով ընտանեկան Լէօքիւկներ դարձնելու կարող ըլլալը և եւրոպական սալոնի մը մէջ սպասուհիներու ճեւերը ի հանդէս բերելու ապացոյցները լիովին ներկայեց։ Միայն ներուի մեզ ըսել որ, երբ Տիկին Սաթենիկ կը պատրաստուէր՝ գինիի չիչին խցիկը բանալ, տեսաւ թէ ամրապէս գոցուած էր և չկրցաւ գինիին համար ունեցած պապակը յագեցնել, և այդ կանխազգուշական պակասութիւնը քուլիսէն ներս հասկցուց Տիկին Սաթենիկ։ Մնակեան նախանձախնդիր և պատուամոլ հօր մը դերը իսկապէս ներկայացուց, ցոյց տալով միանգամայն անմայր զաւակներ պաշտաւոր կերպով մեծցնելու կարելիութիւնը. Լքուած զաւակները այն ատեն միայն ողջագուրել տուաւ իրենց մօրը, երբ լաւ մը համոզուած գոյացուց թէ մօր մը սէրը չատ աւելի բարձր է պատուախնդրութենէն։ Ալիքսանեան գձուձ չահախնդիր մարդու մը բոլոր ճեւերը երեւան հանեց իր ծանօթ կարողութեամբը, հաւկնելու համար որ մարդկային ընկերութեան մէջ կան կեղծաւորներ որոնք ընտանեկան մաքուր յարկեր անպարկեշտութեան կ'առաջնորդեն։ Զօպանեան եւս ծեր միլիոնատէրի մը դերը անթերի կատարեց։ Մէկ խօսքով այս օրերս թատերասէր հասարակութեան խօսակցութեան նիւթ եղած են Օսմ. տրամաթիք խումբը և իր խաղը։ Թատերախումբը ջանք չի խնայեր հանդիսականներու հանգստաւէտութեան համար. կարգապահութիւնը օրինակելի էր։ Այս ներկայացումը, ինչպէս կը տեսնուի, խանդավառ ընդունելութիւն գտած էր և տեղւոյս Թաղապետական թատրոնը, ուր կը տրուին ներկայացումները, չատ անձուկ էր հետաքրքիրներու բազմութիւնը պարփակելու համար. որովհետեւ առաջին ներկայացումին իսկ թատերասրահը լեցուած ըլլալով 100-150 անձեր՝ տեղի չգոյութեան պատճառաւ՝ ետ դարձան։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՊԱԼԸՔԷՍԻՐԷՆ

Տեղւոյս ազգ. երկսեռ վարժարանի դպրոցական և ձեռագործի ամավերջի հանդէսը տեղի ունեցաւ ամսոյս 18ին կիրակի օրը եկեղեցիին մէջ։ Երկսեռ հրաչակերտներու խուռն բազմութիւն մը արդէն ժամանակին իրենց տեղերը գրաւած էին։ Մասնաւոր հրաւիրագրով ներկայ էին կառավարչին օգնականը և միւֆթի էֆ.ն, Իտատիի վարժարանին Տնօրէնը, ընդհանուր դատախազի օգնականը և ուրիշ կառավարական պաշտօնեաներ։ Սեղաններու վրայ ցուցադրուած էին 150ի չափ նուրբ ասեղնագործութիւններ։ Ժամը 8ին հանդէսը սկսաւ նախագահութեամբ վիճակիս Առաջն. Տեղապահ Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ. Մալըեմեանի, որ չրջապատուած էր քահանայական դասէն և պաշտօնական անձնաւորութիւններէ։ Հանդէսը բացուեցաւ թուրքերէն բանախօսութիւնով մը զոր կարդաց վարժարանաց տեսուչ Տ. Նշան քհնյ. Բարունակեան, թուելով Վեհ. Կայսեր այն բազմագիմի չնորհները որոնց առարկայ եղած է ցարդ հայ հաւատարիմ ազգը։ Յետոյ կարդաց նաեւ երկսեռ վարժարանաց տեղեկագիրը։ Յաջորդաբար հայերէն, թուրքերէն, ֆրանսերէն ճառեր կարդացուեցան երգերու ընդհատումով։ Հետաքրքրական էր 9-10 տարեկան աղջկանց թուրքերէն տրամախօսութիւնները։ Ճառերու աւարտումէն վերջ տեղապահ հայրը խօսք առնելով գնահատեց ու քաջալերեց Տ. Նշան քահանան վարժարանաց համար տարած աչխատութիւնները։ Բաշխուեցան երկսեռ ուսանողները, յաջողութիւն մաղթելով ամէն անոնց որոնք ազգ. վարժարանաց յառաջդիմութեան համար ջանք չեն խնայեր։ Յետոյ ներկաները օչարակով պատուասիրուեցան։ Անմիջապէս վերջը ձեռագործները վիճակահանութեան դրուեցան, որոնք իրենց արժէքէն եռապատիկ քառապատիկ գինով ծախուեցան։ Հասոյթ գոյացաւ 100 օսմ. ոսկի։ Վարժարանը իր գոյութիւնը գրեթէ այս դրամովն է որ կը պահպանէ։

Սահակ Մ. Սիսոյեան

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՄԸ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Երաժշտական փայլուն յաջողութեան մը լուրը կը հասնի Բարիզէն, զոր հաճոյքով կ'արձանագրենք։ Ծանօթ նկարիչ-երաժիշտ Պ. Արմենակ Ֆնտգլեան, բնիկ Պոլսեցի, որ Ազգ. Հիւանդանոցի և ուրիշ նուագահանդէսներու մէջ քանիցս երգած ու այնքան համակիր ընդունելութիւն գտած էր հոս իր հմայիչ ձայնով, վերջերս ֆրանսական ոստանին մէջ ալ մեծապէս գնահատուեր է իր արուեստագիտական կարողութեանը համար։ Բարիզեան մեծ օրաթերթ մը՝ Ժուռնալի Հանդէսներու Սրահին մէջ ի նպաստ իրեն սարքուած մեծ նուագահանդէսի մը մէջ Պ. Ֆնտգլեան անխախտելի յաջողութիւն մը ունեցեր է, յայտագրին առաջին և երկրորդ մասերուն մէջ զանազան երաժշտական ընտիր կտորներ երգելով։ Իր երգած կտորներն են. Մասընէի Hérodiade, Մասէի Paul եւ Virginie, Տիւազի Benvenuto, Մարթինիի Plaisir d'Amour և Ֆորի Toujours. Երաժշտական այս հինգ հատուածներն ալ հիանալի կերպով երգեր է Պ. Ֆնտգլեան, իր մարզուած ու քաղցր ձայնով, և այս առթիւ ընդուներ է ներկայ հայ և ֆրանսացի ծանօթ բազմաթիւ ընտանիքներու ջերմագին չնորհաւորութիւնները, որոնք փութացած էին իրենց ներկայութեամբ պատուել նուագահանդէսը։ Երաժշտասէր հայ արուեստագէտին այս պատուաբեր յաջողութիւնը ա՛լ աւելի կը չեշտուի, երբ աւելցնենք թէ երաժշտական այս փայլուն հանդէսին մասնակցեր են Բարիզի կարեւոր թատրոններէն՝ Սառա Պէրնառ Թատրոնի, Օտէոնի, Նուվօթէի, Վօտվիլի, Ամպիկիւի վերաբերող ծանօթ դերասաններ ու դերասանուհիներ։ Նուագահանդէսին բացումը կատարուեր է Քուրթլինի մէկ արարնոց տրամա թատերախաղով՝ «Անդորրութիւնը ընտանեկան յարկին մէջ»։ Նչանաւոր դերասան Պ. Մաքսուտեան, Սառա-Պէրնառ Թատրոնէն, դժբախտաբար չէ կրցեր մասնակցիլ այս նուագահանդէսին, վերջին պահուն ունեցած անհանգստութեան մը պատճառաւ։ Այսքան կարող ու հանրածանօթ օտար արուեստագէտներու մասնակցութիւնը ցոյց կուտայ թէ համակրելի հայ արուեստագէտը՝ Պ. Ֆնտգլեան ո՛րքան գեղեցիկ գնահատումի մը արժանացած է Բարիզի պէս գեղարուեստական դժուարահաճ ու նրբաճաչակ միջավայրի մը մէջ։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Սեդրակ էֆ. Մուրատեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի 108 ղշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր եւ Տիկին Տիգրան էֆ. Տէմիրճեան։

⁂ Օգոստոս ամսոյ մէջ սիկառի թղթի հասոյթն եղած է 3400 ղշ.։ Տէարք Եովրուկեան խազուլեան իրենց բարի սովորութեան համաձայն, 1 սնտուկ (29 օխա) թէյ. — Ա. յրի Տիկին Ջագարեան Նրկեռ. սրբոց մատաղի համար 1 ոչխար. — Օր. Նոյեմի, Հերմինէ եւ Պ. Վրթանէս Լ. Գարաքէմճեան 200 հատ ձմերուկ. — Կարապետ էֆ. Յակոբեան 70 հատ սեխ. — Եղիա էֆ. Յովհաննէսեան ըստ սովորութեան 60 օխա խաղող. — Զարեհ էֆ. Հէքիմեան 1 հատ նիբէլ ժամացոյց. — Մարտիկ էֆ. Շիրինեան 1400 պրակ սիկառի թուղթ. — Սամուէլ էֆ. Քէօսէեան՝ Սիմֆէրոփոլեցի՝ 5 զոյգ բրդեայ գուլպայ. — Յարութիւն էֆ. Գարակէօզեան 24 հատ սպարմաչէթ։

(Հաղորդագրութիւն)

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿՕՇԻԿՆԵՐ
ԵՒ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՈՒ ՌՈՒՍԱԿԱՆ
ԼԱՍԹԻՔՆԵՐ
ԱՄԷՆԷՆ ԱԺԱՆ ԳՆՈՎ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ
ԱՆՓՈՓՈԽ ԳԻՆ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ - ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

Ընդհանուր խնդրանքի մը վրայ, հռչակաւոր ջութակահար Պ. Ժաք Թիպօ երկրորդ և վերջին նուագահանդէս մը պիտի տայ Իւնիօն Ֆրանսէզի սրահին մէջ, վաղը գիշեր։ Նուագահանդէսը պիտի սկսի ժամը 9ին (Ը. Ե.)։ Պ. Թիպոյի, դաշնակի վրայ, պիտի ընկերակցի ծանօթ դաշնակահար Պ. Տավիտ Գլից։ Յայտագրին մէջ կան Սէն-Սանսէն, Մոցարթէն, Սքարլաթթիէն, Պախէն, Շոբէնէն, Վիէօթանէն ու Վինիավսքիէն ընտրուած ախորժալուր կտորներ, արուեստագիտական նրբութեամբ օժտուած։ Վերապահուած տեղերուն գինն է կէս օսմ. ոսկի, իսկ միւս տեղերունը՝ քառորդ օսմ. ոսկի։ Տոմսակները կը ծախուին Իւնիօն Ֆրանսէզի մէջ և Պ. Լընէօթ Բօժանուիկերի եռաժշտական վաճառատունը։

* *

ՕՍՄ. ՆՈՐ ԿԱՏԱԿԵՐԳԱԿ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Անմէտ Ֆէհմի էֆ.ի նորակազմ Օսմ. կատակերգակ թատերախումբը հինգչաբթի գիշեր Պոլիս Շահզատէ Պաչի մեծ թատրոնին մէջ առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացնէ Լապիչի՝ Պ. ՏՈՒՊԼԸ ՄԱՌ քրքջալիր մէկ զաւեշտը, 3 վարագոյրով և մասնակցութեամբ Ռուբէն էֆ. Պիննէմէճեանի։ Ներկայացումը պիտի սկսի բարիզեան ամէնանոր հեղինակներէն Բիեռ Վեպեռի մէկ կատակախաղովը՝ ՎԱՐՊԵՏ ՆԿԱՐԻՉ ՄԸ, որ առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի։ Կատակերգակ խումբը իր Բ. ներկայացումը պիտի տայ Բերայի մէջ՝ հաւանաբար ուրբաթ իրիկուն։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 10 դեկտ. — Նիւ-Եորքէն առնուած լուրերը նուազ լաւ են. ոսկիի տարբերութիւնը հարիւրին երկուքի վրայ կը մնայ և նախագահական պատգամագրին ծանուցած սեղմաւորական ծրագիրները մտահոգութիւն կը պատճառեն Սակարանին։ Այդ պատճառով գիները աւելի տկար են Բարիզի Սակարանին մէջ։ Ֆրանսական Ռանդը մէկ քանի սանդիմ կորսնցնելով 96.15 եղաւ. օտար արժեթուղթերու գիներն ալ զգալի կերպով ինկած են. ռուսականները մանաւանդ նուազ հաստատուն են։ Ռիօ Թինթօն 1668ի ինկաւ. պղինձի գինը անփոփոխ է՝ 61.15։ Պոլիս Գարաջայըն՝ 440։ Անգլիական կապարը քիչ մը բարձրացաւ՝ 15էն 15.5ի և սպանիականն ալ 14.10էն 14.13ի։ Տէ Պիրսի բաժնեթուղթերու գիները մեծ անկում կրելով 418 փակուեցան։ Լոնտոնի մէջ, ուր հանքային բաժնեթուղթերուն հաշուեյարդարումը կատարուեցաւ, «Ռըբօու»ները բարձր էին, որով այդ բաժնեթուղթերը վաճառուեցան և ինկած գինով փակուեցան։ Նիւ-Եորքէն առնուած աննպաստ լուրերու վրայ, ամերիկեան արժեթուղթերը երեք քառորդ «բըւան» կորսնցուցին։ Լոնտոնի մէջ անհատական պանքաներուն դրամի սակը հարիւրին 5.75 է։

— Տէ Պիրսի բաժնեթուղթերուն անկման պատճառը այն է թէ չահաբաժնի առ հաշիւ 12 չիլին միայն պիտի վճարուի։

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ. — Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ երկրագործական դիւանին գնահատման համաձայն, այս տարուան բամպակի բերքը 11,700,000 պարկ է. անցեալ տարի եղած էր 12,500,000 պարկ։

ՎԻԷՆՆԱ. — Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովը, այսօր, ստուար մեծամասնութեամբ քուէարկեց Աւստրիո-Հունգարիոյ պետական պայմանագրութեան օրինագիծը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Կլոպ կը հերքէ գերման թերթի մը այն լուրը թէ Մ. Նահանգաց ու Գերմանիոյ միջեւ սիրալիր համաձայնութիւն մը հաւանական է։ Տակաւին լուծում մը գտնուած չէ՝ Գերմանիոյ ու Մ. Նահանգաց միջեւ առեւտրական դաշնագրութեան մը խնդրոյն համար։

ՍԹՈՔՀՈԼՄ. — Շուէտի նոր Թագաւորին կողմէ յայտնուած փափաքի մը համաձայն, ազգային սուգ տեղի պիտի չունենայ Օսքար Բ.ի մահուան առթիւ, վասն զի այդ սուգը առեւտուրի արգելք պիտի ըլլայ, մանաւանդ տօնական օրերը մօտեցած ըլլալուն հետեւանքով։ Հետեւաբար թատրոնները և հանրային միւս հաստատութիւնները նորէն բացուեցան։

— Օսքար Բ.ի մարմինը երէկ զմռսուեցաւ։ Յուղարկաւորութիւնը դեկտ. 18ին պիտի կատարուի։ Վիլհէլմ կայսեր կողմէ ներկայ պիտի գտնուի եղբայրը՝ Հայնրիխ իշխանը։ Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր կողմէ ալ ներկայ պիտի գտնուի Ֆրանց Ֆէրտինանտ արքիդուքսը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Կլասկոյի մէջ ծովը իջեցուեցաւ աւստրիական Մարթ Ուաշինկթըն ամէնէն խոշոր շոգենաւը, որ ուղեւոր պիտի փոխադրէ Ամերիկա։ Այդ շոգենաւը յառաջիկայ մարտին պիտի ձեռնարկէ իր երթեւեկութեանց։ Բաղրաս ու Բալերմօ ալ պիտի հանդիպի։ Թրիէսթէէն Նիւ-Եորք տասնըչորս օրէն պիտի երթայ։

ՊԷՇԹԱ. — Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պետական պայմանագրութեան վիճաբանութիւնները աւարտեցան։ Մրագիրը քուէարկուեցաւ երեսփոխաններու մեծամասնութեան ծափահարութիւններով։

ՍԹՈՔՀՈԼՄ. — Քիմիագիտութեան համար Նոպէլի մրցանակը տրուեցաւ Պերլինի երկրագործական վարժարանին ուսուցիչ Պ. Պիւխնէրի։

ՎԻԷՆՆԱ. — Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'իմանայ թէ Վիլհէլմ կայսրը Պերլինի մէջ պիտի անցնէ ձմեռը և գարնան միայն Քորֆու պիտի երթայ Աքիլէոնի իր նոր դղեակը։

— Ֆրէմտէնպլատ կ'ըսէ թէ Բորթ-Արթուրի անձնատուութեան մասին ամբաստանուած Շթէօսէլ զօրավարը և միւս սպաները պէտք անպարտ արձակուին։ Այդ դատին համար 123 վկաներ հրաւիրուած են, որոնց մէջ կայ Քուրոբադքինի զօրավարը։

ՀՌՈՄ. — Էրէնթալ Պառոնուհին իր հովանաւորութեանը տակ յանձնաժողով մը կազմեց՝ նուէրներ հաւաքելու, որոնք Պապին պիտի ղրկուին՝ յոբելեանին առթիւ։

ԲԱՐԻԶ. — Նախագահ Պ. Ֆալիէռ, որ թեթեւապէս հիւանդ էր, ապաքինած է և քիչ ատենէն պիտի կրնայ վերստին ձեռք առնել իր զբաղումները։

ՊԵՐՆ. — Զուիցերիոյ նախագահին ընտրութիւնը հինգչաբթի պիտի կատարուի։ Հաւանական է որ Պ. Պրէնէր ընտրուի։

ՊԵՐԼԻՆ. — Ռայխսթագը, այսօր, չարունակեց ընկերակցութեանց օրինագիծին վիճաբանութիւնը։ Գահաժառանգ իշխանը ներկայ գտնուեցաւ վիճաբանութեանց։

ՇՆԱՅՏԵՄՈՒԻԼ. — Բոզէն-Քրէօզի երկաթուղիէն ճայլըքթաց կառախումբը, այսօր, գիծէն ելաւ և զառիվայրէ մը գլորեցաւ։ Տասնը-հինգ հոգի թեթեւապէս վիրաւորուեցան։

ՌԻՃԺԻՕ. — Հոս և չրջականները երկրաչարժի նոր ցնցումներ զգացուեցան։ Ժողովուրդը խուճապի մատնուած, բացօթեայ կը բնակի։

ՔՐԻՍԹԻԱՆԻԱ. — Նոպէլի խաղաղութեան մրցանակը ստացաւ իտալական խաղաղութեան ընկերակցութեան նախագահ Պ. Մոնէդա և Պ. Լուի Ռընօ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 27/10 Դեկտեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ. Օ. Ռ.		102 06¹/₂
Ամէնէն բարձր գին	»	102 09
Ամէնէն վար գին	»	102 04
Բումելի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	162 37
Ամէնէն բարձր գին	»	162 50
Ամէնէն վար գին	»	162 12

ԲԱՑՈՒՄ 28/11 Դեկտեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ. Օ. Ռ.		101 36
» » » ժամը 5ին Փ. Կ.	»	101 37
Բումելի Երկաթուղի	Ֆր.	161 75
» ժամը 5ին	»	161 87
Թարափ Կ. Պոլսոյ	»	426 —
Անատ. Երկթ. Պարտք. Ա. սերի	»	506 —
» » » Բ. սերի	»	504 —
» » բաժնեթղթ	Ա. Ռ.	15 92¹/₂
Ծխախոտի Խայրիէ	»	44 —
Ծխախոտի Խայրիէի Համիտիէ	»	4 42¹/₂
Օսմ. Ազգ. Ընկ.	»	4 15
Օսմ. Ծխախոտ		19 —
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 20
» Ժուիսանս		3 75
» պարտաթուղթ		461 —
Թրամվեյ	Ֆր.	47 —
Տերգոսի Ջուրի Ընկ.		328 —
Պոլիս Գարա Այտըն		440 —
Միթիլէի պանքա	Օ. Ռ.	5 20
Սալոնիքի պանքա		136 —
Գարտուս առանձնաշնորհեալ		38 —
» սովորական		31 —
Թարափ Իզմիրի		592 —
Լաւրիօն	Ֆր.	63 —
Զարթըլը	»	24 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ռ.	1 75
» » 8 »		5 25
Բումելի Երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի		6¹/₂ %

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 25
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 78⁷/₁₆
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 88
Պերլինի » »	Մարք	18 56

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	Ղշ.	110 03
Ֆրանսական »	»	87 12
Բօլ Էմբերիալ	»	91 10
Մեճիտիէ տարբերութիւն	»	108 02
Արծաթ մանրուք	»	105 10
Մեթալիք	»	99 20
Բումբի Թղթադրամ	Օ. Ռ.	8 70

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 10 Դեկտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք.) բաց.	Ա. Ռ.	93 40
) գոց.	»	93 35
Բումելի Երկաթուղի	Ֆր.	164 —
Թրամվեյ	»	46 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	690 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	434 —
Պոլիս Գարա Այտըն	»	440 —
Օսմ. Մաքսատուն	»	497 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	96 15
Քրէտի Լիոնէ	»	1170 —
Ռուսական 5 %	»	94 35
Իտալական Ռանթ	»	103 25
Սպանիական արտաքին	»	92 95
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 195
Դրամագլխ. Ֆրանս. Պանքայի	»	4 —

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Դեկտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ռ.	92 25
) գոց.	»	92 30
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 50
Անգլիական քոնսոլիտէ Փ. Կ.	»	82 87
Հէլլենական 5 % 1881	»	46 50
Զարթըլը	»	0 87
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	101 50
Ռանտ Մայնս Փ. Կ.	»	5 12
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 47
Դրամագլուխ	»	7 —

ՊԵՐԼԻՆ, 10 Դեկտ.

Օսմ. միացեալ		93 25
Ռուսական 4 % 1902	մարք	— —
Բումելի Երկաթուղի	»	141 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ չէք	»	20 200
Դրամագլուխ	»	6 —

ՎԻԷՆՆԱ, 10 Դեկտ.

Բումելի Երկաթուղի	քուրոն	181 50
Վիէննայի Պանք Ֆէրայն	»	531 —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	96 —
» Լոնտոնի վրայ	»	241 75
Օսմ. Ռէժի	»	405 —

ԻԼԱՆ

(Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթի)

Թէլէկրաֆ ֆապրիգասընտա թէրաքքիմ իտէն 28 գալէմ խուրտա էչեա մէվգքի միւզայէտէյէ վազ իտիլմիչ օլմաղլէ չէհրը քեանունի էվվէլին եիրմինճի բէնճշէնպէհ կիւնիւ ինհալէի էվվէլիյէ վէ եիրմի իքինճի ճումաա իրթէսի կիւնիւտէ ինհալէի գաթիէսինին իճրասը մուգարրէր օլմաղլէ թալիպ օլանլարըն եւմի մէզքիւրտէ սաաթ Տէրտէօտէ Թիճարէթ Օտասընտա մուգավէլաթ մուհարրիրլիյինտէն մուսատտաք քէֆալէթը գավիյէնի համիլէն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա Նէզարէթի ալիյէսի մէճլիսը իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլընուր։

Ֆի 26 Թըշ. սանի 323

ԳՈՐԳԵՐ
ՉԻՆ ՀԱՍԸՐԸ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ-ԼԻՆՈԼԷՈՄ, Կարասեաց համար ծոպեր (սաչախ) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՐՈ ՖՐԱՆԳՕ եւ ՈՐԴԻՔ

ՎԵՐՄԱԿ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ԲԷՐԱ Շիտակ ճամբայ Բասած Անաթօլի   ԳԱԼԱԹԻԱ Եէնի ճամի թիւ 14 (Թիւնէլին կից)   Կ. ՊՈԼԻՍ Ֆինճանճըլար թիւ 33, 35, 37 եւ Սուլթան Համամ թիւ 3   36—27

ԴԺՈՒԱՐԱՄԱՐՍՈՒԹԻՒՆ
ՍՏԱՄՈՔՍԱՑԱՒ
Վայրկենապէս կը բուժուին
ՇԱՆՏՐՈՆԻ "ԿՈՒԹ ՏԸ ԲՈԼՈՆԻ„ՈՎ
Ազդեցիկ ընդդէմ
ՍՐՏԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ԲՈՂԵՐԻՆԻ ԵՒ ԹԱՆՁՔԻ
Բարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, եւ բոլոր դեղարանները

Գործակատար՝ Ժ. Պ. Տալէճիօ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսաի Շահանէէ

Խազինէի Խասսաի Շահանէէ պիր օէնէի քեամիլէ զարֆընտա միւպայաա օլունաճագ ֆասուլեա վէ քիւֆէ վէ չէվալէ Թալիպի էօհտէօինտէ օլուպ մանը հալը բուլմընին եիրմի սէքիզինճի չէհարչէնպիհ կիւնիւ ինհալէի էվվէլիէսի իճրա գըլընաճագընտան չէրայիթը միւթեֆէրրիասը անլամագ վէ միւնագասատա տախիլ օլմագ իսթէյէնլէրին եւրագը ... նիսպէթինտէ թէէմինաթ աքչէսիլէ վէ եա միւթեպէր քէֆալէթնամէի միւաթտահըպեն նիհայեթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւչարիլէյհաեա կէլմէլէրի իլան օլունըր։

Ֆի 26 Թըշր. սանի 323   2—2

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանճեսթր, Սկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ եւ Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանքը Սալոնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—39

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիէլ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերթ
Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ.

Իսմաիլիա շոգենաւը նաւապետ Անտերլիչ, չորեքշաբթի, 11 դեկտ. 1907 (Ը. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ, իսկ հինգշաբթի 12 դեկտ. 1907 (Ը. Ե), կէսօրէ ետքը, ժամ 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտքի վարչութիւնը նուազուրդի կը դնէ հետեւեալները.— 450,000 պարկ, կանխէ պատրաստուած, 100 քիլօ աղ բովանդակելու կարող և 50,000 պարկ միեւնոյն տեսակէ, 50 քիլօ աղ պարունակելու կարող։ 100 քիլոնոց պարկին մեծութիւնը պէտք է ըլլայ 44×26½ ինչէս, իսկ ծանրութիւնը 2½ անգլիական լիպրա։ 50 քիլոնոց պարկին մեծութիւնը պէտք է ըլլայ 28×23 ինչէս և ծանրութիւնը՝ 1½ լիպրա։ Լիվրբուլի Թուիլ տեսակէն, եզերքները խըծբուած և խայծղանուած, կրկնաճախարակի միջոցաւ Իզմիր յանձնուելու են սա թուականներուն.— 100 քիլոնոց 100,000 և 50 քիլոնոց 50,000 պարկերը 1908 Մարտ 1ին (Ն. Տ.), իսկ մնացեալը մէկ ամսուայ յետոյ։ Նուազուրդով ապրանք տուողները կրնան ամբողջ պարկերը յանձնել 1908 Մայիս 1ին (Ն. Տ.)։ Գնոյ մասին եղած առաջարկները շիլինով ու ընծով պէտք է ըլլան, որոնց հետ գտնուելու են նմոյշներ, կատարելապէս համապատասխան այն նմոյշին որ հանրութեան տրամադրութեան տակ կը գտնուի Հանր. Պարտքի կեդրոնատեղին։ Նուազուրդի մասնակցողները պարտին իրենց առաջարկած գնոյն %ին 10ը իբր երաշխաւորութեան գումար ձգել դրամով և կամ Հանրային Պարտքի Վարչութեան կողմէ ճանչցուած ելմտական հաստատութեան (օսմանեան) մը մէջ համարժէք երաշխաւորութիւն մը ցոյց տալ։ Վերջնական նուազուրդը որոշուած է 1908 փետր. 1ին (Ն. Տ.), կէսօրէն յետոյ։ Հանր. Պարտքի Վարչութեան որոշումը պիտի հաղորդուի 1908 փետրուար 3ին (Ն. Տ.)։ Կնքուած պահարանով եղած առաջարկները մինչեւ 1908 յունուար 31 (Ն. Տ.) կէսօրէն առաջ պիտի ընդունուին։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1731 Նոյեմբեր 1907   16—1

* * *

Ազդ.— Դրոշմատուրքի Օրէնքին 9րդ յօդուածին 93րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, րէքլամ պարունակող օրացոյցները 5 փարա որոշ տուրքի ենթակայ են։ Հետեւաբար՝ Հանր. Պարտքի վարչութիւնը պարտ կը համարի յիշեցնել ապահովագրական, շոգենաւային ընկերութեանց են., ինչպէս նաեւ հրատարակիչներուն և ամէն անոնց որոնք այդպիսի օրացոյցներ իբր ծանուցում կը գործածեն, թէ նոր տարւոյ առթիւ, կրնան որոշեալ տուրքը վճարել արտասովոր դրոշմումի միջոցաւ, յիշեալ օրացոյցները ժամանակին ներկայացնելով Ղալաթիա, դրոշմատուրքի գրասենեակը։ Հարկ եղած դրոշմումի ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին հոն, դրոշմատուրքին և հաբերւոյն 5 գումարի մը յանձնումին փոխարէն։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

14/27 Նոյեմբեր 1907   20—4

* * *

ԿՐԿԻՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԴՐՈՇՄՈՒՄԸ

Ազդ.— Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը հաստատէ թէ հանրութեան մէջ սա կարծիքը կազմուած է որ կրկին օրինակները, կամ ուրիշ խօսքով, տուպլ և տուպլիքաթաները դրոշմատուրքի ենթակայ չեն։ Արդ՝ դրոշմատուրքի 7րդ յօդուածը կը տրամադրէ որ «պայմանագրութեանց եւ ուրիշ գրութեանց իւրաքանչիւր օրինակը, զատ զատ դրոշմատուրքի ենթակայ պիտի ըլլայ, երբ անոնցմէ մէկ հատէ աւելի օրինակ պատրաստուի»։ Կրկին օրինակները ինքնին կը կազմեն սկզբնական արժեթուղթերուն նման արժէք ունեցող թուղթեր, միեւնոյն դրոշմատուրքին ենթակայ, եթէ երբեք օրէնքը բացառիկ ու բացորոշ տրամադրութիւն մը ունեցած չըլլայ։ Հետեւաբար Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ պիտի մերժէ այն խնդրանքները որոնք կը կատարուին, տուգանք չգանձելու՝ օրինական դրոշմատուրքէն զուրկ կրկին օրինակներու համար։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

12/25 Նոյեմ. 1907   5—5

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սէլանիկ, Իզմիր, Պիրէոս, Բադրաս, Վօլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանեա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխն և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը համնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը ետ առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ձեւը

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, սա տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ		3%
Վեց ամսուան	համար	3½%
Մէկ	» »	4 —
Երկու	» և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և ժամանակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն դրուշ 52 ոսկեդրամ։ 50—48

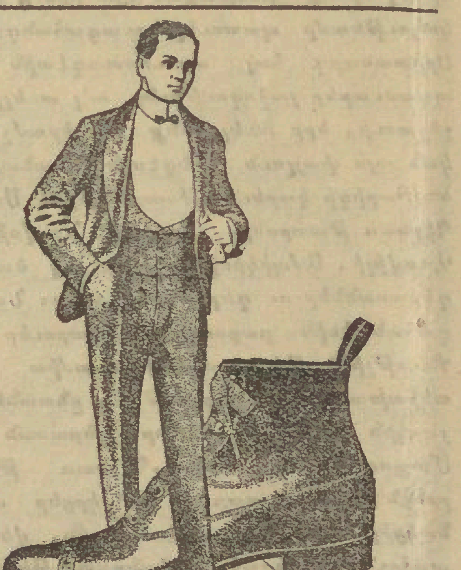

ՄԵԾ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ՈՒՕՔ-ՕՎԸՐ
ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
Ս. ՏԹԱՅՆ
50—12

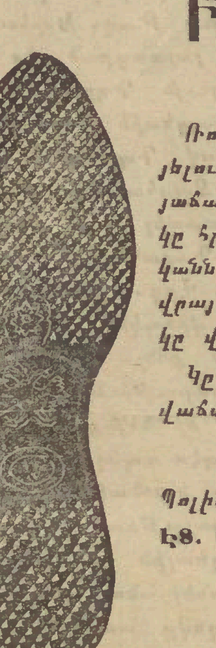

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ

Ռուսական դիմացկուն և վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականն և մարքան կրող լաստիկին վրայ, որ համաշխարհիկ համբաւ կը վայելէ։

Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուներուն մէջ։

Ընդհ. մթերանոց

Պոլիս, Պէօյիւք Թիճարէթ խան, ԼԵՕ. ԳԷՕԼԼԷՐ, յաջորդ Ֆերտինանտ Շմիտ։

50—26

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բէրա	) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա	) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի եսեւ։) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս	) 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։) 2. Սուլթան Պոյաղըս, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար	) Չարշը Պոյլ, թիւ 120։

Դաստեր և Նորոգութիւնները հրիմ։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բէրա, Մեծ փողոց, թիւ 343 և 343 կրկին, Աւարգիս պէյ Շիրլ Օղլուի տունը։ 16   50—48

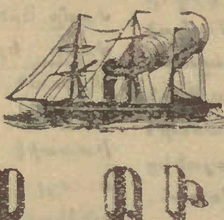

ԹՈՄԱՍ ՌՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Նաւանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Մըքատօ	3557	Տիբըր	1735
Անճէլօ	1541	Տորօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթլոռգօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սցէբա	1208
Պառոնօ	1822	Տինամօ	504	Իտակօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորտարինօ	1264	Էտքօ	3464	Իտահօ	5540	Նէքօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օսիրա	4100	Թօքիօ	3337
Գէյրօ	1371	Էցտքօ	1841	Քլէօ	1053	Օնթարիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիբռօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլըրինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարլօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոնօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքաքօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Րիալթօ	3329	Վ. Քլիթուըն	2391
Սոնէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րինալտօ	1553	Եէտօ	1350
Գոլորատօ	4235	Կիկանտօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօնկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօճէօ	1789	Թորօ	
Գորսօ	895	Կըրանօ	1695	Մարէնկօ	1273	Ռոզարիօ	136	Մայըն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած են.

Թոնիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս կը սպասուին.

Միքասօ շոգենաւը, նաւապետ Թորբ, դեկտ. 19ին։
Իւրպինօ շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ, դեկտ. 21ին։
Քլիօ շոգենաւը, նաւապետ Արմսթրօնկ, դեկտ. 30ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա   10   50—3

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեդէ	Նալգոգրիս
Մինէս	Էմկյաէս
Ռափսէս	Պուզիրիս
Թէյպըր	Մէօրիս
Նարպոն	Ֆայէթ
Նավարին	Ֆարոս
	Թէպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանդըրտաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար սեղանատուն ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ ասնամանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց սեղանատուն չունին։ Ազկրին Կ. Պոլսէ Լիվըրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսէ հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ. Գործակալք
Ռուիթալ խան, Պանկէ գարսը, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—21   31   Ճէմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՔԻՍԱՆ ԵՒ ՀԱՑ.

Ն. ԲԱՔԷ եւ ԸՆԿ.

ՍՓԱՍՈՒՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Դկտ. 10ին, Իմէրէթի, Մարսիլիայէն
Դկտ. 17ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Դկտ. 11ին, Իմէրէթի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Դկտ. 18ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա

Ա. կարգ	Մարսէյլի	համար	200	ֆր.
»	» Մարսիլիոյ	»	160	»
Բ.	» Բարիզի	»	150	»
»	» Մարսիլիոյ	»	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տէէբի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։

15   50—8   Թ. ՌԸՊՈՒԼ

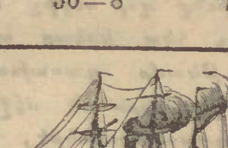

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Նոյեմբեր

Դշ. 20|3 Պիրէոս, Աղեքսանդրիա, մինչ. Զորէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բօր-Սայիտ ու Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւին հետ։
Դշ. 20|3 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Ղրիմ-Կովկաս, Խրիմ-Ազով, Օտեսա-Խերսոն, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 21|4 Սեվաստոփոլ ժամը 10ին։
Եշ. 22|5 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բօռ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ. 24|7 Օտեսա, ժամը 12ին։   50—19

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (42)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ եւ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՕՆ-ՔՈՒՎԷՐԹԻ ՋԱՂԱՑՔԸ

ԺԶ.

Մարիէթ իր սիրահարին քով պառկած, ամէն ատենէ աւելի երջանիկ կը զգար ինքզինքը ու քունը չէր գար։ Միլոյի քնանալը կը դիտէր։ Ցանկարծ պատին միւս կողմէն ոտնաձայն մը եկաւ ականջին. յստակօրէն լսեց բացուող պատուհանի մը աղմուկը. յետոյ խօսակցութեան ձայներ։ Վախի մատնուած, անկողնէն վար ցատկեց իսկոյն և ճրագը վառեց լուցկիով։ Դարձեալ ականջ դրաւ. կը խօսէին տակաւին։

—Միլօ՛ւ, Միլօ՛ւ, ըսաւ Մարիէթ, ցնցելով իր սիրահարը։

Այս վերջինը, ընդոստ արթնցած մղձաւանջէ մը մէջ, մահճակալին վրայ ելաւ նստաւ, ահաբեկած ու աչքերը խոշոր բացած։

—Ի՞նչ կայ, հարցուց։

Ու տեսնելով որ Մարիէթէն զատ մարդ չկար, զուարթութեամբ գոչեց.

—Ա՛հ, վախ պատճառեցիր ինծի։ Ի՞նչ կայ, ինչո՞ւ համար ելեր ես անկողնէն։

—Չեմ գիտեր թէ քովի սենեակը ի՞նչ կայ, բայց ձայներ կը լսեմ։

—Խելքի՞դ եկաւ, յարեց Միլօ։ Ձայն չկայ. երազի՞դ մէջ լսեր ես։ Հիմա դուն ալ պիտի հասկնաս այդպէս ըլլալը։

Եւ երկուքը մէկանց ականջ դրին։ Բայց բան մը չլսեցին։

—Կը տեսնես որ երազեր ես, բացագանչեց Միլօ բրտօրէն։ Կարծեր ես որ...

Բայց չկրցաւ խօսքը աւարտել, բացուող դրան աղմուկ մը լսելուն համար։ Ձայն մը կ'աղաղակէր.

—Վար կ'իջնեմ, հասկնալու համար թէ ի՛նչ կայ։

Միլօ և Մարիէթ ճանչցան այդ ձայնը։ Ագարակատիրոջ՝ հայր Բոռքալէի ձայնն էր։ Մարիէթ, խելայեղ, իր սիրոյ վրայ հասնելէն վախնալով, անմտօրէն պահուըտած էր դարանի մը ետին, առանց ժխոր մը հագնելու։ Միլօ, անկողնին վրայ նստած, մտիկ կ'ընէր։ Հայր Բոռքալէ սանդուխէն վար կ'իջնէր. Միլօ լսեց անոր իջնելը։ Ցետոյ դուռ մը բացուեցաւ և ուժգնօրէն գոցուեցաւ։ Հիմա դարձեալ լռութիւնը կը տիրէր տան մէջ։ Մարիէթ չէր համարձակեր տեղէն երեւալ։

Միլօ կը խորհէր.

—Կրո՛ղ, գիշեր ատեն դուրս ելլելուն չեմ հաւնիր... Նախ հասկնանք թէ ի՛նչ կայ, յետոյ կը մտածենք պէտք եղածը։

Մարիէթը կանչեց մեղմաձայն.

—Հագուէ՛ ու գնա՛ տիրուհիիդ ըսէ թէ ագարակատէրը դուրս ելած է, և թէ այդ բանը մտահոգութիւն կը պատճառէ քեզի։ Մառանին մէջ պիտի պահուըտիմ և քու վերադարձիդ պիտի սպասեմ։

Միլօ և Մարիէթ հագուեցան անշշուկ։

—Ջանա՛ պատճառը հասկնալ և կարելի եղածին չափ շուտ վերադարձի՛ր, հրամայեց Միլօ, մառանին մէջ սպասելէ առաջ։

Երբ Միլօ դուրս ելաւ, Մարիէթ իր տիրուհիին քով փութաց անմիջապէս։ Տասը-տասներկու վայրկեան հազիւ մնաց, որոնք երկար թուեցան Միլոյի։ Այս վերջինը շատ մտահոգ երեւոյթ մը ունէր։ Մարիէթ, սենեակ վերադառնալուն և դուռը գոցելուն պէս, Միլօն կանչեց։ Մանկամարդ աղջկան անձկութիւնը կրկնապատկուեցաւ, երբ այլայլած ու սրտնգոյն դէմքով տեսաւ իր սիրահարը։

—Է՛հ, ի՛նչ կայ եղեր, հարցուց Միլօ մտահոգ շեշտով մը։

—Սոսկալի դժբախտութիւն մը պատահեր է, յարեց Մարիէթ հեղձամղձուկ ձայնով մը։ Տօքթ. Ռիշարի աղջիկը՝ Օր. Լիզ և իր քուրէնը՝ Ալպէր խեղդուեր են ջաղացքին առջեւ...

—Ի՞նչ կ'ըսես, Լիզ Ռիշօ խեղդուե՞ր է, ընդմիջեց Միլօ, յախուռն շարժումով մը բռնելով Մարիէթի ձեռքը, և աչքերը սարսափահար, որոնք վախ պատճառեցին մանկամարդ աղջկան...

—Մայր Բոռքալէն այդպէս ըսաւ։

Բայց Միլօ իր պաղարիւնութիւնը գտնելով, մանկամարդ աղջկան ձեռքը ձգեց և խիստ բնական շեշտով մը յարեց.

—Մանրամասնութիւններ տուա՞ւ։

—Չեմ գիտեր, պատասխանեց Մարիէթ անմտօրէն։

—Ի՛նչ, չես գիտեր մի։ Չըսա՞ւ թէ արկածը ի՛նչպէս պատահած է։

—Այո՛, յայտնեց թէ օրիորդ Լիզ ջրանցքին մէջ ինկեր է, ջաղացքին նրբակամուրջէն անցած ատեն։ Թերեւս ոտքը սահել քալ մը առած է, թերեւս աչքերը մթագնած են դինքը... Վերջապէս պատճառը յայտնի չէ դեռ... Իր քուրէնը՝ Ալպէր ջուրը նետուեր է՝ ազատելու համար...

—Լա՛ւ, ազատե՞ր է,

—Ջուրէն հաներ է... բայց կ'ըսեն թէ Լիզ մեռած է... Ջաղացքին ագարակը փոխադրեր են...

—Հօրը բնակարա՞նը։

—Այո՛, որովհետեւ ամէնէն մօտիկ տունն է...

—Քուրէնը ի՞նչ եղեր է...

—Ողջ մնացեր է։

Այս խօսակցութիւնը տեղի ունեցած էր անկարգ փոքր սենեակին մէջ, ժամ մը առաջ լոյսով դէչ լուսաւորուած։ Մարիէթ ոտքի վրայ էր, կռնակը դարանին դարձուցած։ Միլօ, աւրուած անկողնին տակ նստած, մտիկ կ'ընէր, թեւերն ու ձեռքերը դրած մահճակալին փայտին վրայ։

Ագարակատիրոջ կինը այդ դիրքին մէջ յանկարծակիի բերաւ երկու սիրահարները, մէկէն ի մէկ դուռը բանալէ յետոյ...

Երկուքն ալ իրենց խօսակցութեամբ զբաղած, ագարակապանուհիին ոտնաձայնը չէին լսած։ Միլոյի ներկայութենէն ապշած, կինը քիչ մնաց ձեռքէն վար պիտի ձգէր ծխատ ճրագը։

—Ա՛հ, Աստուած իմ, ի՛նչ կ'ընես հոս, Միլօ։

Ցետոյ հասկնալով եղածը, յարեց խոժոռ։

—Ա՛հ, վաթկա՛ծ, հիմա կը հասկնամ թէ ինչո՛ւ համար արթնցեր ես։ Զեր ամօթներ այս սրիկան ներս կ'առնես։ Եւ դուն, Թշուառական, անպիտա՛ն, սինլքո՛ր, ի՛նչ համարձակութեամբ կուգաս աղջիկներուն պատիւը գողնալու...

Միլօ ոտքի ելլելով ընդմիջեց կնոջ խօսքը.

—Լա՛ւ, լա՛ւ, հիմա կ'երթամ հոսկէ, այդքան պոռալու բան չկայ։

Մայց Միլոյի խօսքերը ա՛լ աւելի գրգռեցուցին ագարակապանուհին և կատաղութիւնը կրկնապատկեցին։

—Գնա՛ բանդ, Թշուառակա՛ն, չա՛ր զաւակ, կ'ոռնար ագարակապանուհին։ Երկար ատենէ ի վեր գուշակած եմ այդ բանը։ Գէշ վախճան մը պիտի ունենաս։ Պատժական ատեանը քեզի կը սպասէ...

Առանց կարեւորութիւն ընծայելու գեղջկուհիին արձակած ճիչերուն և սպառնալիքներուն, Միլօ կծիկը դրաւ արտաքօրէն, հետք Մարիէթը իր տիրուհիին հետ ձգելով։

Միլօ հեռացածին պէս՝ ագարակապանուհին իր բարկութիւնը դարձուց մանկամարդ աղջկան վրայ, որ անկիւն մը կծկտած էր մահճակալին և դարանին միջեւ, ինքզինքը պաշտպանելով։ Գոգնոցը վեր առած, աչքերը կը սրբէր անոր եզերքով, ուր քանի մը արցունքներ ծայր տուած էին։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՇԱՃԵԱՆ